БУТУН ДУН'Ё ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ҚИЗИЛ ЎЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТ (большевик)ЛАР ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ, ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 181 (7628)
4 АВГУСТ ЖУМА 1950 ЙИЛ
БАҲОСИ 20 ТИЙИН.

Совет халқи янги уруш оловини ёқувчиларнинг барча урунишларига қарши бутун дун'ёда мустаҳкам тинчлик учун қаттиқ туриб кураш олиб бормоқда, мамлакатимиз қудратини янада мустаҳкамлаш учун, Ватанимизни янада гуллаб-яшнатиш учун фидокорона меҳнат қилмоқда.

Қишлоқ хўжалик фанининг ижодий тараққиёти учун

Бизнинг қишлоқ хўжалик фанимиз дун'ёда энг илғор фандир. Бу фаннинг энг яхши намояндалари халқ блан доим чамбарчас алоқа боғлаб келдилар ва халққа садоқат блан фидокорона хизмат қилдилар. В. В. Докучаев, П. А. Костичев, К. А. Тимирязев, В. Р. Вильямс, М. Ф. Иванов, И. В. Мичуриннинг ва қишлоқ хўжалик фанимиздаги бошқа кўпгина арбобларнинг номлари бутун дун'ёга ма'лум. Улар тупроқнинг унумдорлигини ошириш қонунларини, қишлоқ хўжалик экинларининг юқори ҳосилли янги нав'ларини ва чорва молларининг маҳсулдор наслларини урчитиш қонунларини кашф этиш шарафига муяссар бўлдилар.

Совет тузуми шароитида қишлоқ хўжалиги соҳасида илмий-текшириш ишлари айниқса кенгайиб кетди. Бизнинг қишлоқ хўжалик фанимиз социалистик деҳқончилик ва чорвачиликни янада зўр бериб ривожлантириш учун курашда катта куч бўлиб қолди. Қишлоқ хўжалик фанимизнинг ўзига хос хусусияти шундан иборатки, у, ўртоқ Сталиннинг кўрсатмаларига амал қилиб, фетишларни танимайди, даврини кечириб бораётган эскиликка қарши қаттиқ кураш олиб боришдан қўрқмайди ва тажриба, практика ютуқларига жиддий э'тибор қилади.

Йирик деҳқончилик ва мукаммал машина техникасига эга бўлган колхоз тузуми илмий ишлар учун мисли кўрилмаган кенг имконият яратди. Совет олимлари колхоз далаларининг меҳнаткашлари блан маҳкам алоқа боғлаб, даштлик ва ўрмон-даштлик ерларнинг табиатини ўзгартириш, ўсимликларнинг янги хилларини, чорва молларининг янги наслларини вужудга келтириш, янги машиналар тайёрлаш каби умумхалқ вазифаларини муваффақиятли бажармоқдалар.

Биология соҳасида илғор Мичурин йўлининг эришган ғалабаси қишлоқ хўжалик фанининг келгусида тараққий этиши учун чексиз имконият очиб берди.

Қишлоқ хўжалик фанимиз жуда катта муваффақиятларга эришди. Аммо ўз муваффақиятлари блан кибрланиб кетиш совет кишиларига хос хусусият эмас. хстиржамлик — совет кишиларига ётдир. Социалистик қишлоқ хўжалиги ҳозирги замон техникаси блан та'минланган ва ҳосилни янада тез кўпайтириш ҳамда меҳнат унумини янада ошириш учун зарур шароитнинг ҳаммаси вужудга келтирилган ҳозирги пайтда илғор агрономия фанини тобора ривожлантириш ва бу фан ютуқларини колхоз, совхоз ишлабчиқаришига жорий қилиш соҳасида илмий-текшириш муассасалари ва олимларнинг роли айниқса ортади.

Ўртоқ Сталин, фан бир жойда тўхтаб қолаолмайди, фан ривожланиши ва такомиллаиши, янги тажриба, янги билимлар блан бойитилиши лозим. Фикрлар кураши бўлмаса, танқид эркинлиги бўлмаса, ҳечқандай фан ривожланаолмайди ва тараққий этаолмайди, деб та'лим беради.

Бошқа ҳарқандай фан каби қишлоқ хўжалик фани ҳам доим олға силжиши, ижодий тарзда юксалиши керак. Ҳолбуки, бизнинг агрономиямизда илғор фанга ёт бўлган эскилик ва догматизм каби ҳоллар ҳали ҳам бор. Кўпгина илмий-текшириш муассасалари ва қишлоқ хўжалик органларининг ишларида В. Р. Вильямснинг ўт далали деҳқончилик усули деб аталган ва практика учун муҳим бўлган агрономия та'лимотига танқидий нуқтаи назардан қарамаслик каби ҳоллар пайдо бўлганлигини айтиб ўтиш кифоядир.

Ма'лумки, Вильямс агрономия фанига катта ҳисса қўшди. У, кўпйиллик дуккакли ва ғалласимон ўтларни алмашлаб экиш йўли блан тупроқнинг структурасини яхшилаш тўғрисидаги назарияни ишлаб чиқди ва тупроқни унумдор қилиш учун шароит вужудга келтириш ва тупроқни доим унумдор ҳолда сақлаш ҳамда чорвачилик учун мустаҳкам ем-хашак базасини та'минлашнинг энг муҳим воситаларидан бири бўлган ўт экишнинг ролини оширди. Вильямс ерни тўғри ишлаш усулини яратди.

Шу блан бирга Вильямснинг та'лимотида фан ва практиканинг манфаатларига хилоф бўлган бирқанча хато қоидалар ҳам бор. Академик Т. Д. Лисенконинг 15 июльда «Правда»да э'лон қилинган мақоласида ана шу хато қоидалар кўрсатиб берилган эди. Вильямснинг асосий хатоларидан бири унинг кузги буғдой экинларига салбий қарашидир. У, ўт пояни кечки куздагина ҳайдашни тавсия этди. Бу эса кузги экинларни ўт қатлами устига экиш имконини бермас эди. СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ва СССР Совхозлар министрлигининг ходимлари ана шу хато қоидани танқидсиз қабул қилиб, алмашлаб экишнинг шундай схемаларини тавсия этдиларки, бу схемалар кузги буғдой энг кўп ҳосилли экин деб ҳисобланган районларда улар ўрнига ҳосили камроқ бўлган баҳори буғдойни қисман экишни кўзда тутар эди. Вильямс унумдор бўлмаган ерларда минерал ўғитлардан фойдаланиш масаласида хато қилди.

Кўпгина олимлар ва қишлоқ хўжалик ходимлари агрономия фани арбобларининг асарларидан фойдаланган вақтларида ҳатто ба'зи назарий ва амалий таклифлар ҳозирги пайтда қишлоқ хўжалигини ривожлантириш вазифаларига хилоф бўлган ҳолларда ҳам ҳарқандай фикрларни догматик асосда қабул иқлаберадилар. Бундай ходимлар эскириб қолган қоидаларни танқидий асосда таҳлил этмай туриб, илмий хулосаларни, ҳатто машҳур арбобларнинг илмий хулосаларини ҳам эркин муҳокама қилмай туриб, фаннинг муваффақиятли ривожланаолмаслигини унутадилар. **Бизнинг совет фанимиз эришилган муваффақиятлар блан тўхтаб қолмаслиги ва олимларнинг назарий қоидаларини догмага айлантирмай, балки улардан ишда қўлланма сифатида фойдаланиши керак ва даврини кечириб бўлган нотўғри, эски қоидаларни қат'ий суратда улоқтириб ташлаб, практика блан маҳкам боғланиб, тажрибалар блан бойитилиши ва олға қараб бориши керак.**

Қишлоқ хўжалик органларидаги ба'зи ходимлар ва фан арбобларининг айрим илмий қоидаларга догматик муносабатда бўлишлари шунга олиб келадики, бир районда яхши натижа берадиган агротехника методлари ва усуллари бошқа ҳамма районлар учун ҳам тавсия этилади. Мамлакатимиздаги табиий ва иқтисодий шароит ва шу блан бирга айрим районларнинг қишлоқ хўжалик тормоқлари ҳам шу қадар хилма-хилки, агрономия тадбирларининг ягона ва ўзгармас бирон системасини қишлоқ хўжалигида ҳамма жойда татбиқ этиш имконияти йўқ. Шу сабабдан, агрономия та'лимотини ижодий тарзда янада ривожлантириш ва колхоз ҳамда совхоз далаларида фан ва илғор тажрибадан тўғри фойдаланиш — қишлоқ хўжалиги илмий-текшириш муассасаларининг ва олимларнинг вазифасидир.

Совет агробиология фанининг энг яхши вакиллари, И. В. Мичуриннинг шогирдлари ўзларининг ижодий ишларида ажойиб натижаларга эришдиларки, бу ютуқлар қишлоқ хўжалигида кенг татбиқ этилмоқда. Ўрмончилик ишларини чуқур таҳлил этиш асосида дуб дарахтини уя-уя қилиб экиш методи топилди. Бу метод ўрмонзорларда дарахтларнинг энг муҳим нав'ларини тез ўстириш ва далаларни иҳота қилиб дарахт ўтқазишда анча камроқ меҳнат сарф қилишни та'мин этади. Ҳозирги вақтда давлатга қарашли ўрмонзорларда, шунингдек колхоз ва совхоз ўрмонзорларида неча ўн минг гектар ерга уя-уя қилиб дарахт ўтқазилмоқда. Совет фанининг деҳқончилик ишлари блан чамбарчас алоқасини кўрсатиб берадиган бундай мисоллар кўп.

Бизнинг агрономия фанимиз, колхоз, совхоз, МТСларнинг илғор практикаси йирик социалистик қишлоқ хўжалигини бошқаришда кўп тажриба тўплади. Аммо энг қимматли илмий кашфиётлар, қишлоқ хўжалик илғорлари ишлаб чиққан янги метод ва усуллар колхоз ва совхоз ишлабчиқаришида кенг қўлланилмаётир. Қишлоқ хўжалик органлари фан ютуқларини ва илғорларнинг тажрибаларини мунтазам равишда ўрганиш, умумлаштириш ва барча колхозлар, совхоз ва МТСларнинг амалий ишларида жорий қилиш каби тадбирларни ҳали амалга оширганларича йўқ. Кўп колхозлар ва бутун-бутун районларнинг амалий ишларида синаб кўрилган ва йил сайин катта майдонларда ҳосилни анча кўпайтираётган янги агротехника усуллари пропаганда қилинмаётганлигини ва барча колхоз ва совхозларда албатта жорий қилиш учун тавсия этилмаётганлигини кўрсатадиган мисоллар бор. Кўпгина илмий-текшириш муассасалари ва тажриба станциялари қишлоқ меҳнаткашлари блан ишлабчиқариш соҳасида доимий алоқа боғлаган эмаслар, улар ўз тадқиқотларининг натижаларини колхоз ва совхоз ишлабчиқаришида жорий қилмайдилар.

Практика блан доим мустаҳкам алоқа боғлаш ва бу алоқани кучайтириш, илмий ютуқларни тарғиб этиш ва ишлабчиқаришда жорий қилишда актив қатнашиш, колхозчилар, совхоз ва МТС ходимларининг агротехника ва зоотехника соҳасидаги билимларини ошириш, деҳқончилик, чорвачиликнинг ва қишлоқ хўжалигидаги бошқа тормоқларнинг чинакам усталарини тарбиялаб етиштириш — совет олимларининг, қишлоқ хўжалик олий ўқув юртлари ходимларининг бурчидир.

Илмий-текшириш муассасалари ва олий ўқув юртларидаги партия ташкилотлари агрономия фани ходимларини ғоявий жиҳатдан тарбиялаш ишларини янада баланд даражага кўтаришлари ва уларнинг бутун кучларини социалистик қишлоқ хўжалиги олдида турган мас'улиятли вазифаларни бажаришга сафарбар қилишлари керак.

Большевиклар партияси, Совет ҳукумати, улуғ Сталин мамлакатимизда фанни бениҳоя юксалтириш учун керакли ҳамма шароитни вужудга келтирдилар. Машиналаштирилган йирик социалистик қишлоқ хўжалиги илм-фан ютуқларини амалий ишларга татбиқ этиш учун кенг имконият яратади. Қишлоқ хўжалик фанининг колхоз, совхоз ишлабчиқариши блан бирлиги — бу фаннинг олға қараб ҳаракат қилиб бориши учун энг тўғри йўлдир.

Илғор қишлоқ хўжалик фанини ижодий тарзда ривожлантириш учун курашайлик! Фан ютуқларини колхоз, совхозлар, машина-трактор станцияларининг амалий ишларида кенг татбиқ этайлик!

(«ПРАВДА»нинг 3 августдаги бош мақоласи).

Пландан ошиқ ғалла топширмоқдалар

ТЕРМИЗ, (ЎзТАГ). Ғалла тайёрлаш планини ошириб бажарган Термиз районининг колхозлари қизил карвондар уюштириб, тайёрлов пунктларига пландан ташқари ғалла топширишни давом эттирмоқдалар.

Колхозлар пландан ошиқ ғалла топшириш учун социалистик мусобақани кучайтириб юбордилар: «Октябрь 30 йиллиги» колхози пландан ошиқ 1.000 пуд, «Қизил гул» колхози 300 пуд ғалла топширди. Оқтош қишлоқ советидаги бу колхозлар бу йил ғалладан мўл ҳосил етиштирдилар.

ОҲАНГАРОН, (ЎзТАГ). Заготзерно»нинг Оҳангарон базасига райондаги колхозлар кечаю-кундуз қизил карвон блан ғалла топширмоқдалар.

Ленин номли, Молотов номли, «Енгилмас куч», «Октябрь» колхозлари давлатга пландан ошиқ ғалла топширдилар. Бир кунда қизил карвонлар блан давлатга 20 минг пуддан ортиқ ғалла топширилди.

Тинчликни ҳимоя қилиш ҳақидаги Стокгольм Мурожаатига 115 миллион 275 минг 940 совет граждани қўл қўйди

Тинчликни ҳимоя қилиш Совет Комитетидан

Тинчликни ҳимоя қилиш Совет Комитети Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг атом қуролини тақиқлаш ва бу агрессия қуролини ҳамда одамларни кўплаб қириш қуролини биринчи бўлиб ишлатган ҳукуматни ҳарбий жиноятчи деб э'лон қилиш тўғрисидаги Стокгольм Мурожаатига СССРда имзо тўплаш юзасидан ўтказилаётган кампанияга якун ясади. Тинчликни ҳимоя қилиш Совет Комитетининг қарорига мувофиқ Стокгольм Мурожаатига 16 ва ундан юқори ёшдаги ҳамма гражданлар қўл қўйиши мумкин эди.

Тинчликни ҳимоя қилиш Совет Комитети жойлардан олинган ҳисоботларга асосан аниқладики, атом қуролини тақиқлаш тўғрисидаги Мурожаатга мамлакатда имзо тўплаш тугади, бундан ба'зи узоқ районларгина мустаснодир, бу районларда имзо тўплаш кампанияси яқин вақт ичида тамомланади.

Кампания бошлангандан буён — 30 июньдан 1 августгача — Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг Мурожаатига 115 миллион 275 минг 940 совет граждани қўл қўйди.

Кампаниянинг якунлари шу нарсани кўрсатадики, Совет Иттифоқининг катта ёшдаги бутун аҳолиси урушга қарши, атом қуролини тақиқлаш учун, бу тақиқлашнинг бажарилиши устидан халқаро назорат ўрнатиш учун, атом қуролини бирон мамлакатга қарши биринчи бўлиб ишлатган ҳукуматни ҳарбий жиноятчи деб э'лон қилиш учун якдиллик блан овоз берди.

Совет кишилари Стокгольм Мурожаатига якдиллик блан қўл қўйиб, чексиз сулҳпарвар эканликларини, барча халқлар блан ҳамкорлик қилишни астойдил истаганликларини намойиш қилдилар ва урушга қарши, тинчликни мустаҳкамлаш учун, халқларнинг хавфсизлиги учун курашдек олижаноб ишга янги ҳисса қўшдилар. Совет халқи тинчлик тарафдорлари уюшган халқаро фронтининг ишончли ва мустаҳкам таянчидир.

СССР меҳнаткашлари жуда кўп йиғилишларида ва митингларида Қурия халқига қарши босқинчилик уруши олиб бораётган чет эл агрессорларини нафрат блан қоралаunion дилар ва Қуриядан чет эл қўшинларини олиб кетишни талаб қилмоқдалар.

СССРда Стокгольм Мурожаатига имзо тўплаш шаҳар ва қишлоқда сиёсий активлик ғоят ўсган бир вазиятда ўтди. Совет халқи Совет ҳукуматининг сталинча ташқи тинчлик сиёсатини тўла ва якдиллик блан ма'қуллаганлигини намойиш қилди.

Тинчлик тарафдорлари жаҳон конгресси Доимий Комитетининг Мурожаатига имзо тўплаш кампаниясининг якунлари шуни кўрсатадики, Совет Иттифоқи халқлари ўз ҳукуматининг раҳбарлиги остида бундан буён ҳам урушга қарши, бутун дун'ёда тинчликни мустаҳкамлаш учун курашувчиларнинг биринчи сафларида борадилар.

А'ЛО СИФАТЛИ МАҲСУЛОТ

Сталин номли Тошкент тўқимачилик комбинатида стахановча тинчлик вахтасида туриб ишлашнинг дастлабки натижалари якунланди. 2-нчи йигирув-тўқув фабрикасининг коллективи бу соҳада яхши натижаларга эришди. Фабрика июль ойида иқтисод қилинган хомаш'ёлар ҳисобига 200 минг метр ярим фабрикат моллари ишлаб чиқарди. Мастер В. Пикстон раҳбарлик қилаётган арқоқ цехи маҳсулотнинг 99,6 процентини биринчи нав'да ишлаган.

ЯНГИЙЎЛ ШАҲАР КОРХОНАЛАРИДА

ЯНГИЙЎЛ, (ЎзТАГ). Шаҳардаги кўпгина корхоналарнинг коллективлари тинчлик вахтасида туриб ишлаб, июль ойи ишлабчиқариш топшириғини муваффақият блан адо этдилар.

Консерва заводининг ишчилари ойлик топшириқни 10 кун бурин бажардилар. Ёғ заводининг коллективи июль ойи топшириғини муддатдан илгари адо этди.

Ғишт, резинотехника ва бошқа заводлар ҳам июль ойи топшириғини ошириб бажардилар.

МТС коллективининг овози

Қашқадар'ё область. Қарши районидаги тракторчилар, комбайнчилар ва механиклар Стокгольм Мурожаатига бирдамлик блан имзо қўйиб, бутун дун'ёда мустаҳкам тинчликнинг посбони бўлган Совет Иттифоқининг куч ва қудратини янада мустаҳкамлаш учун курашмоқдалар. Улар стахановча тинчлик вахтасида туриб, топшириқларни кун сайин ошириб бажармоқдалар.

2-нчи МТС нинг илғор комбайнчиси ўртоқ В. Полинков бундай дейди:

— Тинчлик урушни енгади. Биз бутун кучимизни янги уруш оловини ёқмоқчи бўлган инглиз-америка империалистларига қарши, мустаҳкам тинчлик учун курашга сафарбар этамиз. Бизнинг ягона истагимиз — Ватанимизни янада яшнатиш учун фидокорона меҳнат қилиш, ҳаётимиз фаровонлигини оширишдир.

Ўртоқ Полинков ғалла ўришда иш унумини тобора ошириб, ўз зиммасига олган мажбуриятни шараф блан бажармоқда. У мавсумда 1000 гектар ердаги ғалла ҳосилини ўриб-йиғиб бериш юзасидан олган мажбуриятини бажарабориб, ҳозиргача 800 гектардан ортиқ ердаги ҳосилни йиғиштириб берди. Унинг комбайни тиркалган тракторнинг рулевиги ўртоқ Шодмон Қобилов ҳам тракторнинг узлуксиз ишлашини та'мин этмоқда.

Стахановча тинчлик вахтасида туриб ишлаётган бошқа тракторчи ва комбайнчилар ҳам меҳнат унумини тобора оширмоқдалар. Илғор комбайнчилардан Рамазон Буканбоев, Ефим Якубин ўртоқлар ўз комбайнлари блан шу кунгача 600—700 гектар ердаги ғалла ҳосилини йиғиштириб бердилар. Комбайнчи ўртоқ Абдулла Ғайфуллин эса 780 гектар ердаги ғаллани ўрди.

МТС тракторчилари, комбайнчилари ва механиклари большевиклар партияси, совет ҳукумати ва жонажон доҳимиз улуғ Сталиннинг бутун дун'ёда мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун изчиллик блан олиб бораётган доно ташқи сиёсатини чин қалбдан ма'қуллаб, тинчлик йўлида бундан кейин ҳам самарали ишлашга аҳд қилдилар.

Х. КАРИМОВ.

СТАХАНОВЧА ТИНЧЛИК ВАХТАСИДА

КОГОН, (ЎзТАГ). Когон пахта заводининг коллективи иккинчи кварталда ҳам стахановча ишлаб, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг кўчма қизил байроғини ўз қўлида сақлаб қолди. Ҳозир завод коллективи стахановча тинчлик вахтасида туриб ишламоқда.

Мастер ўртоқ Қурбонов бошлиқ бўлган слесарьлар бригадаси катта ғалабага эришди. Бригада вентиляторлар ремонтини белгиланган муддатдан анча илгари бажарди, ремонт а'ло даражада деб қабул қилинди.

ТИНЧЛИК КЕЧАСИ

Андижондаги Охунбобоев номли музикали драма театрининг ёзлик биносида тинчлик учун курашга бағишланган кеча ўтказилди.

Кечада шоирлардан Карим Аҳмадий, Адҳам Ҳамдам, Офтобхон Холботирова, Мамарасул Бобоев ва бошқа ўртоқлар тинчликка бағишланган ше'рларини ўқиб бердилар. Республикада хизмат кўрсатган артист ўртоқ Машраб Юнусов шоир Ғафур Ғуломовнинг тинчликка аталган ше'рларини ўқиб берди.

Совет Ўзбекистонида

ҚЎП БОЛАЛИ ОНАЛАР ҲАҚИДА ҒАМХУРЛИК

СССР Олий Совети Президиумининг кўп болали оналарга ёрдам ҳақидаги Фармони э'лон қилингандан бери ўтган 6 йил ичида Самарқанд областидаги 28.000 дан ортиқ кўп болали онага 98 миллион 500 минг сўм нафақа тўланди.

Ҳозир областьнинг шаҳар ва қишлоқларида 52 та болалар боғчаси, 70 ясли, 35 болалар консультацияси, 28 туғруқхона, 22 сутхона, 5 кўкрак сути базаси ва 3 санатория ишламоқда. Бу муассасалар учун ўтган йили давлат 24 миллион сўм пул ажратди.

Область бўйича 50 дан ортиқ онага «Қаҳрамон она» унвони берилди. Кўп болали 7.000 онага орден ва медаллар топширилди.

ҚАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ ЯНГИ ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИ

Касаба союзлари ишларини бир-бирига мувофиқлаштириш, шунингдек корхона ва муассасаларда ишлабчиқариш планларини муваффақиятли бажаришга каратилган социалистик мусобақа ишларини янада кучайтириш мақсадида Самарқанд, Андижон, Фарғона ва Бухоро областьларида касаба союзларининг область советлари тузилди.

Бу советлар жойларда мусобақа ишларини ривожлантириш блан, меҳнаткашларнинг моддий ва маданий аҳволларини янада яхшилаш, илғорларнинг тажрибаларини оммалаштириш ва касаба союзлар ишидаги ютуқ ва тажрибаларни ўртоқлашиш юзасидан анча ишлар қилади.

СОВХОЗ УЧАСТКАСИДА ЁЗЛИК КЛУБ

Тошкент область, Янгийўл районидаги 10-нчи боғдорчилик совхозининг 4-нчи бўлимида ишловчи комсомол-ёшлар 600 киши сиғадиган ёзлик клуб биносини қуриб тамомладилар. Клубга кино аппарати ўрнатилди.

Клуб очилган куни «Сталинград жанги» кино фильми кўрсатилди.

Орол денгизида.

А. Ашкинезер фотоэтюди. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Тарихий ёдгорликлар тикланмоқда

Ўзбекистонда халқнинг қадимги ёдгорликларини тиклаш юзасидан катта ишлар бошланди. Бу йил та'рихий ёдгорликларни тиклаш ишлари учун уч миллион сўмдан кўпроқ маблағ ажратилди.

Улуғ ўзбек астрономи Улуғбекнинг номи блан боғланган ёдгорликларга алоҳида э'тибор берилади. Бу йил Улуғбекнинг вафот этганига беш юз йил тўлиши нишонланади. Халқ усталари Шамсиддин Ғафуров ва Акрам Умуров ўртоқлар бошлиқ бригадалар Самарқандда Гўр-Амирнинг жанубий айвонини, ва ўрта аср астрономи Қозизода Румий мақбарасини тикламоқдалар. Бухоро, Шаҳрисабз, Хева ва бошқа шаҳарларда ҳам муҳим архитектура ёдгорликлари тикланмоқда.

Ўзбекистонда жуда кўп ёдгорликлар сақланган. Бу ёдгорликлар ўзбек халқи кўп асрлик бой маданиятга эга эканлигидан дарак беради. Совет давлати 100 дан ортиқ муҳим архитектура ёдгорлигини ўз назоратига олди. Бу ёдгорликларни тиклаш ишларини муваффақиятли олиб бориш мақсадида Тошкентда илмий-реставрация устахонаси ташкил қилинди.

ИЛҒОР КОЛХОЗЛАР ЖАМИЯТ А'ЗОЛИГИГА ҚАБУЛ ҚИЛИНДИЛАР

Сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи Ўзбекистон жамиятининг Бухоро область бўлими яқинда 9 та юқори ҳосилли колхозни жамият а'золигига қабул қилди.

Свердлов районидаги Сталин номли, Қоракўл районидаги Киров номли. Ғиждувон районидаги Сталин номли колхозлар ўзларининг пахтадан мўл ҳосил етиштиришдаги бой тажрибалари блан бошқа колхозларни таништирмоқдалар.

Бу колхозлардаги аграномия кабинетлари қошида қишлоқ хўжалигига доир лектория ташкил қилинди.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ КЕЧКИ УНИВЕРСИТЕТИНИ 70 КИШИ БИТИРИБ ЧИҚДИ

Ўзбекистон К(б)П Қўқон шаҳар комитети ҳузуридаги марксизм-ленинизм кечки университетини 70 киши битириб чиқди. Аҳмедов, Удалов, Панченко, Мирзаев, Ситников, Розиқов ва бошқа бирнеча киши ўқишни а'ло баҳо блан тамомлади.

Бу йил университетга 150 киши қабул қилиниши керак. Шу кунларда марксизм-ленинизм кечки университетида ўқишни истовчилардан кўплаб ариза олинмоқда.

ПАХТА ТЕРИШ МАШИНАЛАРИНИНГ МЕХАНИКЛАРИ ТА'ЛИМ ОЛМОҚДАЛАР

Озарбайжон, Тожикистон, Арманистон, Туркманистон ва Совет Иттифоқидаги бошқа пахтакор республикалардаги машина-трактор станцияларининг участка ва бригада механикларидан 200 дан ортиқ киши «Ташсельмаш» заводига келди. Улар заводда бир ой бўлиб, янги қишлоқ хўжалик техникаси блан танишадилар, пахта териш машиналарини ишлатиш ва уларни ремонт қилиш қоидаларини ўрганадилар.

Заводнинг кўзга кўринган инженерлари улар блан машғулот ўтказадилар.

МАДАНИЙ МОЛЛАРГА ТАЛАБ ОРТМОҚДА

Тошкент область, Орджоникидзе районидаги «Правда Востока» колхозининг а'золари сўнгги вақт ичида 150 га яқин тикув машинаси, 100 дан ортиқ кровать, 15 та ойнали шкаф, жуда кўп миқдорда стол, радиоприёмник ва бошқа буюмлар сотиб олдилар.

Колхоз а'золари сельпога яна 100 стол, 75 кровать, 45 шкаф ва 50 та радиоприёмник учун заявка бердилар.

ҚАТТА ЮТУҚ

Бухоро область, Бухоро район, Галаосиё қишлоқ советидаги «Йўлбошчи» колхозининг аз'оси Х. 2 процентлик давлат заёмининг 100 сўмлик облигациясига 50.000 сўм ютди.

ГАЗЕТХОНЛАРНИНГ САВОЛЛАРИГА ЖАВОБ

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликнинг йўқолиб бориши тўғрисида

Тошкент область, Калинин район, Сталин қишлоқ советидаги Сталин номли колхоз бошланғич партия ташкилотининг секретари Рафиқов, шу колхознинг бригада бошлиғи Абдуллаева, Тошкент шаҳар, Октябрь районида турувчи врач Тоҳиров ўртоқлар биздан шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршилик қай тарзда йўқолиб боради, деб сўраган эдилар. Биз қуйида бу ўртоқларнинг саволларига жавоб қайтардик.

☆

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршилик синфий-антогонистик жамиятларнинг, айниқса капитализм жамиятининг энг чуқур зиддиятларидан бири ҳисобланади.

Ибтидоий жамоа тузумининг емирилиш даврига келиб, меҳнат тақсимоти келиб чиққан вақтда ишлабчиқариш кучлари бир оз ривожланиб, қўшимча маҳсулот жамғаришга имкон туғилди. Деҳқончиликдан чорвачилик ажралиб чиқди. Хусусий мулк ва мол алмашув келиб чиқабошлади. Жамият эксплоататор синфлар бўлмиш — қулдорлар блан эксплоатация қилинучилар — қулларга ажралди. Шу даврда шаҳарлар ҳам келиб чиқабошлади. Шундан сўнг шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршилик тобора кучаяборкб, бу қарама-қаршилик айниқса капитализм даврига келиб кескин тус олди.

Жамиятда капиталистик тузумнинг ўрнатилиши блан шаҳар қишлоқни йирик капиталнинг ҳукмронлигига бўйсундирди. Капитализм шаҳарда ўз бойлигининг асосий қисмини, ишлабчиқариш қуролларини, фанни, техникани, санъатни марказлаштиради. Қишлоқда эса ишлабчиқариш кучларининг ниҳоятда қолоқлиги, маданиятсизлик, халқнинг тор доирада чекланиб қолишлиги характерли бўлиб қолади.

Капитализмнинг тобора ривожланиши блан, айниқса империализм даврида, шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги иқтисодий ва маданий айирмалар янада кескинлашди.

Кишилик жамиятининг дастлабки даврларида вужудга келган шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршилик бутун тарихий тараққиёт даврини ўтиб, то ҳозирга қадар давом қилиб келмоқда. Бу қарама-қаршиликлар турлича антогонистик формацияларда турлича хусусиятга эга бўлиб, бу формацияларнинг ҳечбирида, ҳечқачан йўқолмади ва йўқотилиши учун имконият ҳам йўқ эди.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатиш учун аввало пролетар революциясини амалга ошириш, ишлабчиқариш қуролларига бўлган хусусий мулкчилик блан бирликда капиталистик тузумни йўқотмоқ лозимдир.

Ленин, фақат пролетар революциясигина қишлоқ хўжалигини хусусий мулкчиликдан озод этади, шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатиш учун шароит туғдиради, деб кўрсатган эди.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси мамлакатимизда шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатишда бошланғич қадам бўлди.

Октябрь социалистик революцияси натижасида завод, фабрика, банк, транспорт ва ер давлат мулкига (умумхалқ бойлигига) айлантирилди. Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги антогонистик зиддиятлар тугатилди ва ишчилар синфининг раҳбарлигида, ишчилар синфи блан деҳқонлар ўртасидаги дўстлик иттифоқининг бундан сўнг ҳам мустаҳкамланишига имкониятлар туғилди.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатишда мамлакатимизни ленинча-сталинча индустрлаштиришни амалга ошириш, қишлоқ хўжалигини ёппасига коллективлаштириш асосида қулоқларни синф сифатида тугатиш сиёсати муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Мамлакатни индустрлашнинг муваффақиятли амалга оширилиши қишлоқ хўжалигини социалистик асосда қайта қуришда ишлабчиқариш-техник базасини вужудга келтиришни та'минлади.

Ўртоқ Сталин 1929 йил 27 декабрьда аграрчи марксистлар конференциясида колхоз ҳаракатининг ўсиши натижасида «шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги муносабат масаласи янги заминга қўйилмоқда, шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршилик тезлик блан йўқолади» (Ленинизм масалалари, 11 нашр, Ўздавнашр, 360 бет) деб кўрсатган эди. Турмуш, тажриба ўртоқ Сталиннинг бу доҳиёна башоратини тасдиқлади.

Сталинча бешйилликлар даврида амалга оширилган социалистик қайта қурилишлар СССР да шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршилик тагтомири блан тугатилиб боришига имкониятлар туғдирди.

Колхоз тузумининг ғалабаси натижасида қишлоқ хўжалигидаги қадимги қолоқлик тугатилиб, қишлоқларимизнинг моддий фаровонлиги ва маданиятининг ривожланиши учун чексиз имкониятлар вужудга келди.

Ўртоқ Сталин ВКП(б)нинг XVII с'ездида қилган тарихий докладида мамлакатимиз меҳнаткашларининг моддий ва маданий соҳадаги эришган буюк ютуқларига якун ясаб, йирик шаҳарларимиз, саноат марказлари, шунингдек қишлоқларимизнинг қиёфаси тубдан ўзгариб бораётганлигини кўрсатиб, бундай деган эди:

«Шаҳар блан қишлоқ орасидаги фарқ йўқолаётир. Деҳқонлар энди шаҳарга ўзларини эксплоатация қилучи марказ деб карамайдилар. Шаҳар блан қишлоқ орасидаги хўжалик ва маданий алоқалар тобора мустаҳкамланаётир. Қишлоқ ҳозирда шаҳардан ва шаҳар саноатидан ёрдам тариқасида тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари, автомобильлар, одамлар ва маблағлар олаётир. Қишлоқнинг ўзининг ҳам ҳозир машина-трактор станциялари, ремонт қиладиган ишхоналари, колхозларнинг ҳархил саноат корхоналари, майда электр станциялари ва шулар кабилари бор. Маданият соҳасида шаҳар блан қишлоқ орасидаги фарқлар йўқолмоқда». (Ўша китоб, 569—570 бетлар).

СССР ўз тараққиётининг янги босқичига, социализмдан аста-секин коммунизмга ўтиш босқичига кириши, шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатиш йўлида янги давр очди.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни бутунлай тугатиш — социалистик мулкнинг икки хил шакли — давлат мулки блан колхоз-кооператив мулки ўртасидаги фарқни, шунингдек ишчилар синфи блан деҳқонлар ўртасидаги тафовутни тугатиш демакдир.

Урушдан кейинги сталинча бешйиллик вазифаларини ва ВКП(б) Марказий Комитети февраль Пленумининг тарихий қарорларини бажариш ва амалга ошириш шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни йўқотиш учун қулай шароитлар туғдирмоқда.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатишда асосий шароитлардан бири—қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш ва электрлаштириш натижасида қишлоқ меҳнатини саноат меҳнатининг бир турига айлантиришдир.

Ҳозирги вақтда СССР социалистик қишлоқ хўжалигининг механизация даражаси бўйича барча капиталистик мамлакатлардан устун туради. Урушга қадар қишлоқларимизда 523 минг трактор ва 182 минг комбайн ишлар эди. 1948 йилга келиб, социалистик қишлоқ хўжалигимиз давлатдан урушдан аввалги, 1940 йилдагига қараганда кўпроқ трактор, автомобиль ва қишлоқ хўжалик машиналари олди.

Урушдан сўнгги бешйиллик планга мувофиқ, социалистик қишлоқ хўжалигимиз саноатдан яна 325 минг трактор, комбайн ва бошқа турдаги қишлоқ хўжалик машиналари олиши, 950 та янги МТС қуриши керак. 1950 йилнинг охиригача ер ҳайдашни механизациялаш 1940 йилдагига нисбатан 70 процентдан 90 процентга етиши керак.

Социалистик қишлоқ хўжалигимиз ва корхоналаримизга юқори унум блан ишлайдиган сифатли янги машиналар, механизмлар, аппаратлар ва асбоблар берилмоқда. Масалан, совет лавлаги комбайнини олайлик. У бир вақтнинг ўзида ҳам лавлаги остини чопади, ҳам уни кавлаб олади, тупроқдан тозалайди, баргларини қирқиб алоҳида хоналарга тахлайди. Бу комбайн йиғимнинг илгариги усули бўйича қилинадиган меҳнат сарфиётини 5—6 марта камайтиради. Дун'ёда биринчи марта биздаги кашф этилган зиғир комбайни, пахта терадиган машиналар шулар қаторига киради. Бундай машиналар бизда жуда кўп ишланмоқда.

Қишлоқ хўжалигини механизациялаш асосида социалистик мулкни мустаҳкамлаш ва уни янада ривожлантириш натижасида қишлоқ хўжалик меҳнати саноат меҳнатининг бир турига айланиб бормоқда.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни бутунлай тугатишда улуғ Ленин томонидан кўрсатилган, ўртоқ Сталин томонидан амалга оширилаётган қишлоқларни ёппасига электрлаштириш жуда катта аҳамиятга эгадир. Урушдан кейинги сталинча бешйиллик бўйича 1950 йилда ҳамма совхоз ва МТСлар, шунингдек 70 минг колхоз электрлаштирилиши лозим.

Электрлаштириш қишлоқ хўжалик ишлабчиқариш базасини кенгайтирди, совхоз ва колхозларнинг ижтимоий хўжалигини ҳартомонлама кенгайтиришга имконият туғдирди. Кенг колхозчилар оммасини маданиятга, шаҳар техникасига жалб этди, колхоз қишлоғининг қиёфасини тубдан ўзгартирди. Қишлоқ хўжалигини электрлаштириш, қишлоқларни радиолаштириш ва кинолаштириш бўйича оммавий ҳаракатнинг бошлаб юборилишига кенг имкониятлар туғдириб берди.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликнинг тугатилишидаги шароитлардан яна бири, қишлоқ хўжалигида илғор совет агрономия фанининг эришган муваффақиятларини қўллашдир. Қишлоқ хўжалигида Вильямс — Мичурин—Лисенко ва уларнинг шогирдларининг илғор агротехника илмини кенг равишда қўллаш мамлакатимизда озиқ-овқат маҳсулотларини мўл-кўл қилишга олиб келади.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни тугатишда қишлоқ хўжалик артелини ҳартомонлама мустаҳкамлаш ҳам катта аҳамиятга эгадир.

Қишлоқ хўжалик артелини ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлаш, артель а'золарининг бундан кейин янада тўқ ва маданий яшашини та'минлашга, шунингдек ба'зибир колхозчилар онгидаги ўтмишнинг зарарли сарқитларини тугатишга асос бўлади.

Ўртоқ Сталин қишлоқ хўжалик артелининг аста-секин коммунага ўсиб чиқиши ҳақида гапириб, «келгусида коммуна ғоят ривожланган техника асосида, ғоят ривожланган артель асосида, маҳсулотнинг мўл-кўл бўлиши асосида вужудга келади», дейди. (Ўша китоб, 583 бет).

Ўртоқ Сталиннинг бу кўрсатмаси яқин келажакда колхозларнинг ҳозирги шакли бўлган қишлоқ хўжалик артелини ҳартомонлама мустаҳкамлаш ва ривожлантириш, майда колхоз хўжаликларини йирик колхоз хўжаликларига айлантириш, бу блан колхозларнинг ижтимоий бойлигини, сермаҳсуллигини ошириш, ҳозирги замон илғор фани, техникаси ютуқларидан тўла фойдаланишлари натижасида амалга оширилмоқда.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликларни тугатишда МТС ва совхозларнинг роли жуда каттадир. Колхозларда ишлабчиқариш унумини ошириш ва уни тўғри ташкил этишда МТСларга муҳим вазифа юкланган. Колхоз ишлабчиқаришининг ташкил қилишни индустрия шакли бўлган, жуда кўп сонли тажрибали механизаторларга, малакали мутахассисларга, йирик қишлоқ хўжалик ташкилотлари ва раҳбарларига эга бўлган МТСлар қишлоқ хўжалигини механизациялашда катта роль ўйнайдилар.

МТСларни ҳартомонлама ривожлантириш социалистик мулкнинг давлат ва колхоз-кооператив формалари ўртасидаги фарқни тугатиш учун асосий шартлардан биридир.

Ўртоқ Сталин ташаббуси блан ташкил этилган МТС ларнинг мамлакатимизда қурилиши ва иш тажрибаси социалистик тараққиёт йўлига ўтган халқ демократияси мамлакатлари учун намуна бўлиб хизмат қилмоқда.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасида қарама-қаршиликни тугатишда техник жиҳатдан жуда яхши та'минланган давлат ва қишлоқ хўжалиги муассасаси бўлмиш совхозлар шаҳар блан қишлоқни бир-бирига яқинлаштиришда катта роль ўйнайдилар.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликни йўқотишнинг асосий шартларидан яна бири—қишлоқнинг моддий ва маданий даражасини кўтаришдир. Урушдан аввалги сталинча бешйилликлар давридаёқ колхоз қишлоғи тўқ ва маданий социалистик қишлоқ бўлиб қолди.

Большевиклар партиясининг раҳбарлигида Советлар ҳокимияти сталинча бешйилликлар даврида қишлоқда ҳақиқий маданий революцияни амалга оширди. Қишлоқларда саводсизлик тугатилди. Бошланғич мажбурий та'лим амалга оширилди. Юзминглаб колхозчи олий ўқув юртлари ва техникумларда ўқимоқда.

Социалистик шаҳар доимий равишда қишлоқни маданият ва фан-техника муваффақиятлари блан тўлдирмоқда. Социалистик шаҳар қишлоққа кўп миқдорда маданий кучлар: агрономлар, врачлар, инженер ва ўқитчуилар етиштириб бермоқда. Қишлоқларда янги-янги мактаблар, клублар, кутубхоналар, кинолар, театрлар, касалхона, болалар боғчаси ва яслилари каби маданий муассасалар қурилмоқда.

Ишлабчиқариш кучларини мувофиқлаштириб жойлаштириш натижасида, социалистик давлатимиз илгари вақтларда жуда қолоқ бўлган қишлоқ жойларини иқтисодий ва маданий томондан тараққий этган марказга айлантирди.

Колхозчиларимиз ишчилар синфининг раҳбарлигида коммунистик жамият қуришда, давлатни идора этишда, мамлакатнинг сиёсий ва ижтимоий ҳаётида актив иштирок этмоқдалар.

Қишлоқларда қурилиш ишлари жуда ҳам авж олиб кетди. Қишлоқларимизнинг қиёфаси ўзгариб бормоқда. Ўзининг ободлиги, қурилишларининг хилма-хиллиги жиҳатидан қишлоқларимизнинг қиёфаси шаҳардан фарқ қилмайдиган даражага келтирилмоқда.

Биргина Ўзбекистон республикамизни олиб қараганимизда, сўнгги йиллар ичида колхозчилар учун 140 мингдан кўпроқ янги ва гўзал уй-жойлар қурилди. 1949 йилда яна 83 минг уй қурилди. Архитектура планига мувофиқ қурилган ва қайта қурилган колхоз посёлкалари йилдан-йилга кўпаймоқда. 1949 йилда 1.127 колхоз посёлкасини планлаш учун лойиҳалар тузилди. Бу тадбирлар қишлоқларимизнинг қиёфасини бутунлай ўзгартириб юбормоқда.

Социалистик қурилиш натижасида, қишлоқларда маданий революцияни амалга ошириш натижасида партиямиз колхозчиларда ажойиб аҳлоқий сифатларни тарбиялади. Умумдавлат манфаатини юксак даражада тушуниш, оташин совет ватанпарварлиги совет колхозчиларининг қалбига сингиб кетган. Айниқса, бу ватанпарварлик Улуғ Ватан уруши йилларида ва ҳозирги кунда қишлоқда социалистик мусобақани ҳартомонлама кенгайтириб юборишда алоҳида намоён бўлмоқда. Фидокорона меҳнатлари учун минглаб колхозчилар Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонини олишга муяссар бўлдилар.

Шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршилик коммунизм жамиятида бутунлай йўқолажак. Ўртоқ Сталин 1946 йил 9 февральда сайловчилар олдида сўзлаган нутқида чизиб берган коммунизм қурилишининг улуғ программасини оғишмай амалга ошириш, табиатни ўзгартиш сталинча планини бажариш, мамлакатда озиқ-овқат маҳсулотларининг мўл-кўллигига эришиш ва маданиятни бундан сўнг ҳам тобора яшнатиш шаҳар блан қишлоқ ўртасидаги қарама-қаршиликнинг бутунлай тугатилишига олиб келажак.

Л. ОХУНЖОНОВ.

Бошланғич партия ташкилотлари секретарьлари учун семинарлар

Самарқанд областининг бирқанча район партия комитетлари колхоз бошланғич партия ташкилотлари секретарьларининг ғоявий-назарий билим даражаларини оширишга алоҳида аҳамият бермоқдалар. Уларнинг сиёсий билимларини, маданий савияларини ошириш блан бирга, партиявий-ташкилий ва партиявий-сиёсий ишлардаги тажрибаларни оммалаштириш мақсадида район партия ташкилотлари ҳузурида доимий семинарлар ташкил этилди.

Семинарлар планида «СССРнинг ташқи сиёсати», «Колхоз қурилиши», «Партия ишларининг тажрибалари» ва бошқа темалар бор.

Пойариқ район партия комитети қизиқарли семинар ўтказди. Бошланғич партия ташкилотларининг секретарьлари «Халқаро аҳвол», «Социализмдан аста-секин коммунизмга ўтиш», «Кишилар онгидаги ўтмишнинг сарқитларига қарши кураш», «Хотин-қизлар ўртасида оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш» ва «Қишлоқ хўжалик артелининг сталинча Устави» ҳақида район партия комитети секретарьлари, бўлим мудирларининг лекция ва докладларини мароқ блан тингладилар.

Нурота, Булунғур, Иштиҳон районларида ҳам бошланғич партия ташкилотлари секретарьларининг 3 кунлик семинарлари бўлиб ўтди.

Г. РАЖАБОВ.

УРГАНЧ. («Қизил Ўзбекистон» мухбиридан). Ўзбекистон К(б)П Хоразм область комитети саноат корхоналаридаги бошланғич партия ташкилотлари секретарьларининг ғоявий-назарий савиясини ошириш мақсадида беш кунлик семинар ўтказди. Семинарга областьдаги завод ва фабрика партия ташкилотлари секретарьларидан 25 га яқин киши иштирок этди.

Семинар қатнашчилари «Партия ташкилотининг ишлабчиқаришда ма'мурият устидан назоратини кучайтириш», «Партия ташкилотининг иш плани», «Ишлабчиқаришда партия ташкилотининг ва коммунистнинг роли» ҳақида ва бошқа бирнеча темада доклад, лекциялар тингладилар.

М. ХУДОЙБЕРГАНОВ.

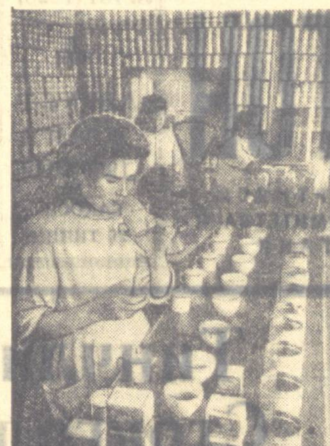

Самарқанддаги чой қадоқлаш фабрикаси янги чой баргини ишлашга киришди. Суратда: фабрика ишчиси М. Н. Парфенова чойнинг сифатини текшириб кўрмоқда.

А. Кузьменко фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

Самарқанд областида

ЎҚИТУЧИЛАРНИНГ ЁЗГИ ЭКСКУРСИЯСИ

Областьдаги шаҳар ва қишлоқ ўқитучиларининг катта бир группаси экскурсия учун Москвага жўнаб кетди.

Экскурсантлар РСФСР Педагогика фанлари академиясининг муассасаларида, В. И. Ленин музейи, Третьяков галереяси ва пойтахтнинг бошқа тарихий жойларида бўладилар. Улар Москва мактабларининг ўқиш-ўқитиш соҳасидаги тажрибаси блан ҳам танишадилар.

Яқинда яна 20 ўқитучи Ленинградга экскурсияга боради.

РАҲБАР ХОДИМЛАР УЧУН 3 ОЙЛИК КУРС

Самарқанд шаҳар саноат корхоналари раҳбар ходимларининг иқтисодий билимини ошириш 3 ойлик курсини завод, фабрика директорлари, бош инженерлар ва темир йўл транспортининг бошлиқларидан 47 киши битириб чиқди. Курсда «Хўжаликнинг социалистик системаси ва унинг капиталистик системадан устунлиги», «Саноатнинг СССР халқ хўжалигидаги ҳал қилучи роли», «Корхоналарда хўжалик ҳисоботи» ва бошқа муҳим темаларда лекциялар ўқилди.

КОЛХОЗЛАРДА ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

Самарқанд областининг колхозларида янги уй-жой ва бошқа қурилиш ишлари қизғин тус олди. Янги қурилишларда маҳаллий қурилиш материалларидан кенг кўламда фойдаланилмоқда.

Хатирчи районида колхозчилар учун 59 та янги уй-жой, 15 та боғча ва ясли биноси, 2 та еттийиллик мактаб, 2 та касалхона, 2 та туғруқхона, 2 клуб, 10 та ҳаммом, бирқанча колхоз чорвачилик фермаси учун қишлик бино қурилмоқда.

Комсомол районидаги колхозларда 18 та уй-жой, 2 клуб, колхоз правление идораси, мактаб биноси ва ўнларча молхона қурилмоқда.

Шу йилнинг охиригача область колхозларида 12 минг уй-жой, 40 клуб, 266 болалар боқча ва яслиси, 46 касалхона, 60 туғруқхона, 125 ҳаммом, 1800 га яқин чорвачилик фермаси учун бинолар қурилади.

КОЛХОЗДА СТАДИОН

Жиззах район, Ҳайрабод қишлоқ советидаги Каганович номли колхознинг ёш физкультурачилар коллективи спорт ишлари блан қизғин шуғулланмоқда. Колхоз правлениеси ва бошланғич партия ташкилоти ёшларнинг талабини қондириб, колхозда стадион қуришга ёрдамлашди.

Стадионда футбол, волейбол майдонлари ва спортнинг бошқа турлари блан шуғулланадиган алоҳида жойлар бор. Колхозчи ёшлар ичидан уста спортчилар етишиб чиқмоқда. Улар, яқинда Жиззах шаҳрида бўлиб ўтган спорт мусобақасида узунлик ва баландликка сакраш, узоқ ва яқин маррага югуришда анча эпчиллик кўрсатдилар.

1680 ТА БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТ

Областьнинг заводлари, фабрикалари, ўқув юртлари ва колхозларида «Қизил ой» жамиятининг 92 минг а'зога эга бўлган 1680 та бошланғич ташкилоти бор.

Мактабларда, корхоналарда ва қишлоқ жойларида 2300 та санитария пости тузилган. Шу йилнинг биринчи ярми ичида 4260 киши ва 2900 ўқучи «Санитария мудофаасига тайёр» значокларига норма топширди.

Санитария активлари бу йил жойларда 660 марта лекция ва суҳбатлар ўтказдилар.

Г. РАЖАБОВ.

ЯНГИ КИТОБЛАР

Ғ. Ғулом — «Ўзбек халқининг ғурури». «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриёти. 1950 йил, тиражи 30 минг, баҳоси 1 сўм 20 тийин.

Коллектив — «Тинчлик учун». Ўздавнашр. 1950 йил, тиражи 25.000, баҳоси 1 сўм 50 тийин.

Е. Шукуров — «Бахт». «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриёти, 1950 йил, тиражи 10.000, баҳоси 1 сўм 25 тийин.

А. Федоров — «Яширин обком ҳаракатда». Ўздавнашр, 1949 йил, тиражи 5.000, баҳоси 6 сўм 75 тийин.

Р. Бобожон — «Хитойга хат». «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриёти. 1950 йил, тиражи 10.000, баҳоси 1 сўм.

В. Каверин — «Икки капитан». 3-нчи китоб. «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриёти, 1949 йил, тиражи 20.000, баҳоси 4 сўм 25 тийин.

В. Каверин — «Икки капитан». 4-нчи китоб. «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриёти, 1949 йил тиражи 20.000, баҳоси 4 сўм 75 тийин.

С О В Е Т   Қ У Р И Л И Ш И

Ойқиронли депутатлар

Қишлоқ советининг раиси Жумабой Абдуллаев бизни Чортоқсойнинг чап соҳилига таклиф этди. Рўпарамиздаги қирликларда республикамизнинг бойликларидан бири — янги Чортоқ курортининг оқ бинолари кўзга ташланади. Қирлар ёнбағридан бошланган кенг пахтазорлар бир-бири блан туташиб кетган. Ғўзаларнинг барглари «асад» шабботасида тебранади, поёнсиз пахтазорлар гўё денгиздек тўлқинланади.

Раис йўл-йўлакай колхозчи деҳқонларнинг пахта мўл ҳосили учун курашдаги ватанпарварлик иш намуналари ҳақида ҳикоя қилади.

— Қишлоқ советимиз бўйича пахта ҳосили йил сайин ошиб бораётгани, — дейди у, — колхозчи деҳқонларимизнинг ҳақиқатан маҳорат блан ишлаётганларини кўрсатади. Мана, 1945 йилда ҳар гектар ердан 13,5 центнер дан ҳосил олинган бўлса, 1949 йилга келиб, ҳосил гектар бошига 31 центнерга етказилди.

Жумабой Абдуллаев кўп пахта усталарининг номини тилга олди, улар мўл ҳосил учун курашнинг ҳозирги энг мас'улиятли пайтларида қилаётган ишлар ҳақида гапирди. Биз Жумабой Абдуллаевдан қишлоқ совети депутатларининг пахта мўл ҳосили учун курашдаги фаолиятлари ҳақида сўрадик.

— Депутатларимиз бу масалада ҳақиқатан халқ ишончини оқламоқдалар партиямиз талаб қилгандек ишламоқдалар, — деб жавоб берди у, — мана, бир далил: ҳу, анави эгатда кетман чопаётган жувон — депутатларимизнинг бири. Қани юринг, унинг иши блан танишинг!

Биз баландликдан тушиб, кўкрак баравар ўсган ва мўл ҳосил тугаётган ғўзалар оралаб илгари юрдик. Ҳарбир тупда 8 дан 12 донагача кўсаклаган ғўзалар юқори сифатли парвариш қилинмоқда. Қирқдан ошиқ йигит-қиз кетмач урмоқда, қатор ораларида ғўзадан бошқа гиёҳни кўрмайсиз...

Колхозчиларнинг ҳалол меҳнатини кўриб, завқланасан киши...

Биз тушки дам олиш пайтидан фойдаланиб, Жумабой Абдуллаев кўрсатган қишлоқ депутати Назирахон блан суҳбат ўтказишга муяссар бўлдик. У ўз бригадасининг иш тажрибалари ҳақида сўзлай кетди.

— Энг яхши тажрибамиз тинмай ғайрат блан ишлашдан иборат, — деди Назирахон,—тажрибани ҳам, мўл ҳосилни ҳам меҳнат яратади, мана шу кишилар яратади, — деди у, бригада а'золарига қараб. — Ғўзаларимиз беш марта чуқур кетман чопиғидан чиқарилди, уч марта суғорилди, икки марта қўшимча озиқлантирилди. Биз яқинда қардош Озарбайжон пахтакорлари блан тузилган социалистик мусобақа шартларини ўрганиб чиқиб, ғўза қатор ораларида яна камида икки бор чуқур чопиқ ўтказиш, ғўзалар тагига девор тупроғи ва қўй қийи солишга қарор қилдик.

Бундан илгари 32 гектар еримизнинг ҳар гектаридан 45 центнердан ҳосил етиштиришга ва'да берган эдик. Озарбайжонли дўстларимиз блан тузилган мусобақа шартларини қабул қилиб, гектаридан давлатга камида 50 центнердан пахта топшириш мажбуриятини олдик. Бу мажбуриятни тўла бажарамиз.

Қишлоқ советининг депутати ўртоқ Назирахон Рустамова ўтган йили мўл ҳосил етиштириш учун курашда звенога бошчилик қилган бўлса, бу йил бригадага бошчилик қилмоқда. У бошчилик қилаётган бригада даласидаги ғўзалар юқори ҳосилдан дарак бермоқда.

«Байналмилал» колхозидан сайланган депутат Т. Ниёзов, Ҳ. Пўлатов ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг а'золари ҳам мўл ҳосил етиштириш учун курашда намуна бўлмоқдалар.

Депутат ўртоқ А. Муллахонов раислик қилаётган «Байналмилал» колхози аввалги қолоқликдан чиқарилди. Бу колхозинг а'золари 1949 йилга келиб, пахта ҳосилини 1945 йилдагига нисбатан 60 процент оширдилар. Колхоз райондаги илғор колхозлар қаторига ўтмоқда. Ўртоқ Муллахонов колхозга раҳбарлик қилиш блан бирга, яқинда қўшни Қирғизистондан 50 тонна қўй қийини ташиб келиб, ғўза қатор ораларига солишга бевосита бошчилик қилди.

1949 йилда ҳар гектар ердан 42 центнердан пахта топширган Сталин номли колхознинг а'золари 1950 йилда ҳосилни гектар бошига 50 центнерга етказиш учун курашмоқдалар. Бу колхоздаги депутатлардан Т. Бойхонов ва Қ. Дадабоев ўртоқлар бошчилик қилаётган илғор бригадалар бу курашда ташаббускорлик кўрсатмоқдалар.

Ойқирон қишлоғининг меҳнаткашлари 25 кишини қишлоқ советига депутат қилиб сайлаганлар. Булардан 6 киши колхоз раиси ва ҳосилот советининг раиси, 15 киши бригада ва звено бошлиқлари бўлиб ишламоқдалар. Улар қишлоқ советининг ҳар ойда бўлиб турадиган сессия йиғилишларида пахтачиликни ривожлантиришдаги тажрибаларини сўзлаб берадилар, асосий э'тиборларини большевикча танқид ва ўз-ўзини танқид остида очиб ташланган хато ва камчиликларни тездан тугатишга қаратадилар.

Қишлоқ советининг мажлисларида пахтачиликни ривожлантириш, ғўза парваришини тобора яхшилаш ҳақида 10 марта махсус масалалар муҳокама қилинди. Қишлоқ советининг кўрилган масалалар юзасидан қабул қилинган қарорларнинг ижросини тез-тез текшириб туриши яхши натижалар бермоқда.

Шундай қилиб, қишлоқ совети бўйича 1016 гектар ердаги ғўзалар бешинчи чуқур чопиқдан, олтинчи культивациядан, учинчи суғоришдан чиқарилди, икки марта қўшимча озиқлантирилди. Ҳозир олтинчи чопиқ, еттинчи культивация ва тўртинчи суғориш графиги тўла бажарилай деб қолди. Шунга қарамай, қишлоқ советининг яқинда бўлиб ўтган мажлиси ғўза парвариши партия ва ҳукуматимиз талабларидан орқада қолмоқда, деб та'кидлади. Шундан сўнг, колхозларда ғўза парвариши янада кучайтирилди.

Сталин номли колхоз а'золари республика партия ва ҳукуматининг июль ойида ҳосил тўплаш ҳақидаги қарорини бажарабориб, июль ойининг биринчи ўн кунлигида 500 тоннадан ортиқ гўнг чиқариб ғўзаларга солдилар.

Бундан бирнеча кун илгари қишлоқ советининг қардош Озарбайжон пахтакорлари блан тузилган социалистик мусобақа шартномасини муҳокама қилишга бағишланган йиғилиши бўлиб ўтди. Бунда депутатлар колхоз, бригада ва звено а'золарининг топширувига мувофиқ, янги мажбуриятлар олдилар. Қишлоқ совети бўйича ҳар гектар ердан бу йил давлатга аввалги 35 ўрнига камида 40 центнердан пахта топшириш планлаштирилди. Қишлоқ совети мажлиси депутатлар ва колхоз раҳбарлари олдига пахта йиғим-терими кампаниясига тайёргарликни яна ҳам қизитиб юбориш вазифасини қўйди.

Қишлоқ советининг депутатлари пахта мўл ҳосили учун курашнинг ҳозирги энг мас'улиятли давридаги вазифаларни тўла бажариш учун яхши курашмоқдалар.

С. ОТАЖОНОВ.

Чортоқ райони.

Совет ходимларини қайта тайёрлаш курси очилди

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорига мувофиқ, Тошкент юридик мактаб биносида район ва қишлоқ совет ходимларининг сиёсий билими ва назарий савиясини ошириш мақсадида 4 ойлик қайта тайёрлаш доимий курси очилди.

Курсда район ижроия комитетларининг раҳбар ходимлари, қишлоқ советларининг раислари ва секретарьлари ўқийдилар.

Курс программасига мувофиқ, ВКП(б) тарихи, совет қурилиши, СССР ва Ўзбекистон ССР Конституцияси, СССРнинг бюджет ва солиқ сиёсати, қишлоқ хўжалигининг агротехника асослари, ўзбек, рус тиллари ва шунга ўхшаш фанлар ўқитилади.

Ҳозир республикамизнинг область ва районларидан ўқиш учун совет ходимлари келабошладилар. Ўқишлар 3 августда бошланди. Ўқитиш учун энг яхши малакали ўқитучилар тайинланган. Курсда ҳаммаси бўлиб 100 киши ўқийди.

Ж. МАҲМУДОВ.

Дипломантларнинг илмий-амалий ишлари

САГУнинг биология фанлари кандидати Антон Иванович Израил раҳбарлик қилаётган ҳайвонлар физиологияси кафедраси колхозларда чорвачиликни ривожлантириш устида илмий иш олиб бориб, шунинг блан республикада чорвачиликни ривожлантиришда катта хизмат қилмоқдалар.

Дипломантлардан Салим Алимов, Мая Губайдуллина, Содиқ Мақсудов, Сафар Ражабовлар СССР Министрлар Совети ва ВКП(б) Марказий Комитетининг 1949 йил 18 апрельда «Колхоз ва совхозларда жамоат маҳсулдор чорвачилигини ривожлантириш плани (1949—1951 йиллар)» ҳақида чиқарган қарори асосида колхозларда ва чорвачилик совхозларида бирқанча вақтдан буён қорамоллар устида тажриба ўтказмоқдалар. Губайдуллина, Алимов Вревскийдаги 4-нчи наслдор моллар совхозида, Мақсудов Қорасув районидаги Ленин номли колхозда, Ражабов Тошкент қишлоқ районидаги Сталин номли колхозда олиб борган тажрибаларида ажойиб натижаларга эришдилар.

Дипломантлар, «Зотли қорамолларни тўғри овқатлантириш ва тўғри парвариш қилиш шартларини уларнинг физиологик ҳолатига ва сут маҳсулотига та'сири» деган темадаги дипломни ёзиб, колхозларда қорамол ва йилқиларни боқиш кунлик режимини тузиб бердилар. Улар молларни парвариш қилишнинг янги усулларини топдилар. Кафедра ассистенти Самариддин Файзуллаев 30 та сигирни янги режим бўйича сабзавот экинлари бериб боқди. Қорамол иссиқ кунда кўпроқ сабзавот еса, иссиққа чидамли ва серсут бўлиши аниқланди.

Шунга асосан, Тошкент қишлоқ районидаги Сталин номли колхозда, Вревскийдаги 4-нчи наслдор моллар совхозида сабзавот экинлари майдони кенгайтирилди. Вревскийдаги 4-нчи наслдор моллар совхозида автоматик суғориш ва чўмилтириш, электр ёрдами блан сигир соғиш усули қўлланилади, бу тажриба Ленин номли, Сталин номли колхозларнинг фермаларида ҳам қўлланилаётир.

Кафедранинг узоқ йиллар давомида ҳайвонлар устида олиб борган илмий ишларидан кейин, Осфриз номли янги сигир насли олинди. Бу янги насл авваллари иссиққа чидамсиз, тез касалланар эди. Айниқса бруцелёз ва бошқа бактериялар юқиб сигирлар кўп касалликларга дучор бўлар эди. Ҳозир бу бактерияларга қарши кураш усули топилди, натижада Осфриз сигирлар касалликлардан сақланмоқда.

Кафедранинг яқинда бўлиб ўтган илмий конференциясида Сталин номли колхоз раиси Абдуллаев ва Вревскийдаги 4-нчи наслдор моллар совхозининг ходимлари доклад қилдилар. Докладда кафедра ва дипломантлар ҳамкорлигида олиб борилган илмий ишлар катта фойда келтиргани та'кидланди.

Р. ИСҲОҚОВ.

Босилмаган хабарлар изидан

Редакциямизга Тошкент область, Ўртачирчиқ район, Қурултой қишлоқ советидаги «Москва» колхозининг раиси Тожибоев ва колхоз бошланғич партия ташкилотининг секретари Аҳмедовлар колхозни ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлашга жиддий э'тибор бермай, колхозчиларни ҳақоратлаб, улар блан қўпол муомалада бўлиб келаётганликлари ҳақида хабар келган эди.

Ўзбекистон К(б)П Ўртачирчиқ район комитети бу хабар юзасидан текшириш ўтказиб, унда кўрсатилган фактларни тўғри деб топди.

Текшириш натижасида аниқланган фактлар район партия комитетининг бюро мажлисида муҳокама қилиниб, «Москва» колхози партия ташкилотининг секретари Аҳмедов ВКП(б) а'золигидан ўчирилди. Шунингдек, колхоз раиси Тожибоев қаттиқ огоҳлантирилиб, келгусида бундай хатоларга йўл қўйган тақдирда, уни жиноий жавобгарликка тортиш масаласи қўйилганлиги кўрсатиб ўтилди.

Олинган мажбуриятни тўла ва ошириб бажариш учун ғўзани ҳосил етилгунча парвариш қилайлик!

★

Нуротанинг юзцентнерчилари

Самарқанд область, Нурота районидаги колхозларда пахтадан юқори ҳосил етиштириш учун август ойида ҳосилга ҳосил қўшиш қизғин бормоқда. «Иттифоқ» колхозининг Тўрақулота Ҳайитов бошлиқ юзцентнерчи звеноси ҳозир ғўзаларни беш чопиқдан ва олти культивациядан чиқарди. Бу звенонинг а'золари август ойи ичида ғўзаларни яна икки марта парвариш қилиш учун курашмоқдалар. Тўрақулота айрим эгатлардаги ўсишдан қолган ғўзаларни серҳосилли ғўзалар қаторига етказиб олиш учун уларни алоҳида парвариш қилмоқда. Шунингдек Фрунзе номли колхознинг ҳар гектар ердан 50 центнердан ҳосил етиштириш мажбуриятини олган Қўлдошбобо Жўраев бошлиқ звеноси ҳам ғўзаларни 6 чопиқдан чиқарди.

Юзцентнерчи звеноларнинг ғўзалари ҳозир текис ҳосилга кириб, ҳарбир тупда 10 — 12 тадан тайёр кўсак бор.

Р. ҲАСАНОВ.

Янги мажбурият олингандан кейин

НАМАНГАН, (**«Қизил Ўзбекистон» мухбиридан**). Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг ғўза парваришини кучайтириш ҳақидаги Мактуби Янгиқўрғон районининг Фаромон қишлоқ советидаги Андреев номли колхоз а'золарига ҳам бориб етди. Колхозчилар Мактубни муҳокама қилгандан кейин, уни тўла ма'қуллаб, янги мажбурият олиш блан, ғўза парваришини қизитиб юбордилар. Қишлоқ советидаги «Қизил юлдуз», «1 Май» колхозларининг а'золари ўз ихтиёрлари блан Андреев номли колхозга бирлашган эдилар. Колхозда пахта ҳосилининг ўсиши ўтган йилга қараганда анча яхши бўлса ҳам, умуман ғўзаларнинг ҳосил олиши кўнгилдагидек эмас эди. Колхозчилар Мактубга жавобан, август ойида ҳосилга яна ҳосил қўшиш учун ҳамма ердаги ғўзани яна икки марта парвариш қилишга қарор бердилар. Бунинг учун ғўза қатор ораларида ишлашга қўшимча равишда 30 дан ортиқ киши сафарбар этилди. Август ойи ичида камида 55—60 меҳнат куни ишлашга сўз берган Сорахон Хожиева, Ойша Турғунова, Ҳабибахон Исоқова каби кўпгина колхозчи кунига 1 ярим 2 меҳнат куни ишламоқда. Натижада, колхозда чопиқ, суғориш, яхши ўсмаган ғўзаларни озиқлантириш ва чеканка қилиш графиги ошириб бажарилабошланди.

Районнинг Ленинобод қишлоқ советидаги «Ленинград» колхози а'золари Ўзбекистон ҳукумати ва партия Марказий Комитетининг Мактуби э'лон қилингунигача ғўзани беш марта чопиқ ва олти марта культивациядан чиқарган эдилар. Мактуб муҳокама қилингандан кейин колхозчиларнинг ҳарбири август ойида 55—60 тадан меҳнат куни ишлашга ва'да берди. Ўртоқ Раҳимов бошлиқ бўлган звено а'золари ҳар гектаридан илгариги олинган мажбурият — 60 центнер ўрнига 72 центнердан, ўртоқ Шарипов бошлиқ бригада а'золари 50 центнер ўрнига 58 центнердан пахта етиштириш мажбуриятини олдилар.

Колхоз комсомол комитетининг секретари ўртоқ Турғунов бошлиқ ҳашаротга қарши кураш бригадаси ғўзаларга тушган ширани тезликда битирдилар. Колхознинг ҳамма бригада ва звеносида ғўзани парвариш қилиш янада кучайтирилди. Колхозчиларнинг 85 проценти кунлик нормани ошириб бажармоқда.

«Ленинград» колхозининг а'золари Мактубга жавобан, илгариги олган мажбуриятларига қўшимча равишда, ҳар гектар ердан яна 5 центнердан ортиқ пахта топширишга аҳд қилдилар. Колхозчилар бу ва'дани шараф блан бажариш учун ҳамма куч ва воситани ғўза парваришини кучайтиришга сафарбар этдилар.

★

Социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши текширилмоқда

ТЕРМИЗ, (**«Қизил Ўзбекистон» мухбиридан**). Сурхондар'ё областидаги ингичка толали пахта етиштирадиган Термиз ва Жарқўрғон районларининг колхозлари бу йил пахтадан мўл ҳосил олиш учун бир-бирлари блан мусобақалашганлар.

Яқинда Жарқўрғон район пахтакорларининг ўртоқ Юнусов (Ўзбекистон К(б)П район комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири) бошлиқ бир группа вакиллари Термиз районининг колхозларида бўлдилар. Ўзаро текшириш бригадаси 6 кун давомида районнинг асосий пахтакор—Янгиариқ, Пахтаобод, Паттакесар, Октябрь, Мангузар, Бўлди қишлоқ советларидаги колхозларда ғўза парваришидаги жиддий камчиликларни аниқладилар.

Район раҳбарлари «Намуна», «Қизил чегара», «Қизил Ўзбекистон» колхозларини ва бирнеча бригада, звеноларни рўкач қилиб, ғўза парваришида кейинда қолаётган камқувват колхозларга етарли э'тибор бермай қўйганлар. Районнинг кўпчилик колхозларида ғўзанинг кўкига, ҳозирги олган ҳосилига ишониб, ҳосил тўплаш давридаги агротехника тадбирларини тўхтатиб қўйилган.

Паттакесар қишлоқ советидаги Жданов номли колхоз правлениеси (раиси ўртоқ Раҳимов, бошланғич партия ташкилотининг секретари ўртоқ Мавлонов) «ғўзамиз ўсиб кетди» деб, трактор культивациясини тўхтатиб қўйган, унинг ўрнига омоч ишлатмоқда. Ҳолбуки, бу колхознинг Боқиев ва Қораев ўртоқлар бошлиқ бригадаларида 25 гектар ерда ўсишдан қолган ғўза бор. Ўртоқ Боқиев бошлиқ 3-нчи бригаданинг 11 гектар ердаги ғўзасини ўт босиб кетган. Бригадада ишга яроқли 45 киши бўлгани ҳолда, ғўза парваришида 23 киши қатнашмоқда. Колхоз бўйича эса 175 киши ўрнига 120—130 киши ишлайди, буларнинг ҳам учдан бир қисми кунлик нормасини бажармайди. Бўлди қишлоқ советидаги Ворошилов номли колхозда 50 процент ердаги ғўза ҳали текис ҳосилга кирмаган. Шунга қарамай, ғўза чопиғи, культивация қилиш ва қўшимча озиқлантириш жуда суст бормоқда. 120 гектар ердаги ғўзадан энди 70 гектари бир марта озиқлантирилган. Колхознинг ўртоқ Абдуназаров бошлиқ бригадасида 30 гектар ердаги ғўзани ёнтоқ босиб кетган. Бригадада 3 та от культиватори бўлгани ҳолда, биттаси ҳам ишлатилмаётир. Бу аҳвол колхоз раиси Қурбонов, бошланғич партия ташкилотининг секретари Турдиев ўртоқларни ташвишлантирмаётир. Янгиариқ қишлоқ советидаги «Комсомол», «Коммунист», Пахтаобод қишлоқ советидаги Куйбишев номли, «Чорвадор», «Иттифоқ», Андреев номли колхозларда ҳам аҳвол шундай.

Текшириш бригадаси колхозларда меҳнатни ташкил қилиш ишлари блан қизиқди. Районнинг бирқанча колхозларида меҳнатни тўғри уюштиришга мутлақо э'тибор берилмаган. Янгиариқ қишлоқ советидаги «Коммунист» колхозида меҳнат интизоми жуда бўш. Колхозда меҳнатни тўғри ҳисобга олиш, унга ҳақ тўлаш яхши уюштирилмаган. Пахта учун олинган 276 центнер ғалла ва 72 минг сўм пулнинг кўп қисми, колхоз раиси ўртоқ Мусулмонқуловнинг буйруғи блан, колхозчиларга тилхат орқали тарқатилган. Колхоз раҳбарларининг оилалари дала ишларига қатнашмаганлари ҳолда, бошқалардан икки уч ҳисса кўп пул ғалла олганлар. Шу қишлоқ советидаги Охунбобоев номли колхозда (раиси ўртоқ Жўраев) йил бошидан буён аванс пули ва ғалла оила бошлиқларининг номига берилиб келган.

Термиз районида сув кўп. Лекин ундан тўғри фойдаланилмайди. Сурхондар'ёдан олинаётган сув блан ҳар куни 600—700 гектар ердаги ғўзани суғориш мумкин. Амалда эса, бунинг ярмиси ҳам суғорилмайди. Кейинги беш кунда графикдаги 3.000 гектар ўрнига 1.020 гектар ердаги ғўза суғорилган, холос. Бунга асосий сабаб шуки, колхозларда ғўзани кеча-кундуз суғориш уюштирилмаган, бу ишга тажрибали сувчилар ажратилмаган.

Молотов номли, Андреев номли, «Комсомол», «Социализм» каби колхозларда суғоришдан кейин, ғўзани чопиқ ва культивация қилинмайди. Сувни исроф қилиш ҳоллари ҳаддан ташқари авж олган. Район сув хўжалик бўлимининг бошлиғи ўртоқ Аҳмедов бундай ҳолларга қарши ҳечқандай чора кўрмаётир.

МТС директори ўртоқ Самадиддиннинг айби блан районда трактор культивацияси тўхтатиб қўйилган. МТС паркидаги 30 дан ошиқ «универсал» тракторидан атиги 13 таси ишлатилмоқда. Пахтаобод қишлоқ советидаги 13 «универсал»дан 3 таси, Октябрь қишлоқ советидаги 5 «универсал»дан 1 таси ишлайди.

Районда ғўзани чеканка қилиш кечиктирилмоқда. Белгиланган муддат ўтиб кетганига қарамай, пахта майдонининг энди ярмида чеканка ўтказилган. Райондаги Сталин номли, «Қизил чегара» колхозларида ғўзани чеканка қилиш атиги 30—35 процент бажарилган. Жданов номли колхозда 170 гектар ердаги ғўзадан 26 гектар ердагиси чеканка қилинган, холос. Ворошилов номли, «Қизил шарқ», «Ленин йўли» колхозларида чеканка нотўғри ўтказилмоқда. Бу ишга тажрибали колхозчилар ажратилмаган. Чеканка қилувчилар этак блан та'минланмаган. Чилпиндилар йиғиб олинмайди, кўмиб ташланмайди.

Умуман олганда, Термиз районида ҳосилга ҳосил қўшиш тадбирлари жуда қониқарсиз бажарилмоқда. Шу кунларда районда ғўза парваришида 5 минг киши ўрнига 3—3 ярим минг киши ишламоқда. Район раҳбарлари (район партия комитетининг секретари Нурматов, район ижроия комитетининг раиси Соқиев ўртоқлар) колхозларга амалий раҳбарликни кучайтириб, ғўза парваришидаги камчиликларни тезда тугатиш ва ҳосилга ҳосил қўшиш учун Мактубда белгиланган тадбирларни тўла амалга оширишлари керак.

Л. ЭРГАШЕВ.

Йириклашган колхознинг муваффақияти

(«Қизил Ўзбекистон»нинг Самарқанд область мухбиридан).

Пастдарғом районидаги 82 хўжаликдан иборат бўлган Юсупов номли кичкина колхоз 213 гектар экин майдонига эга эди. Бу колхоз 1946 йилда 125 гектар ерга пахта экиб, ҳар гектар ердан 12,6 центнер ҳосил олди, давлат планини 75 процент бажарди. Ўша йили колхознинг бутун даромади 385 минг сўм бўлиб, шундан колхозчиларнинг меҳнат кунларига 102 минг сўми тақсим қилинган, ҳар меҳнат кунига бир сўм 96 тийиндан тўғри келган, колхозда чорва молларининг сони жуда кам бўлган эди.

Колхознинг бундай камқувват бўлишига сабаб — ер майдонларининг камлиги, карталарнинг кичиклиги, мураккаб машиналардан тўла фойдаланмаслиги, ишчи кучининг кам бўлиши эди. Ирригация-мелиорация ишларини тартибга солаолмаган, ўз хўжалигини ривожлантираолмаган бу колхоз қолоқ бўлиб келган эди.

1947 йилнинг бошида бу колхоз Самарқанд районидаги Каганович номли колхоз блан бирлашди. Қўшилишдан олдин ҳар иккала колхознинг иқтисодий ҳамда ташкилий-хўжалик имкониятлари чуқур ўрганилди. Бирлаштириш ҳар икки колхоз а'золарининг хоҳишлари блан бўлди.

Бирлашган йирик Каганович номли колхоз ҳозир Самарқанд қишлоқ районининг юқори ҳосилли илғор қишлоқ хўжалик артелига айланди. Бу колхозда пахта майдони йилдан-йил кенгайиши блан бирга, ҳосили ҳам ошмоқда. Колхозчилар барча пахта майдонидан мўл ҳосил етиштириш учун зўр ғайрат блан меҳнат қилмоқдалар.

Каганович номли колхоз 1947 йилда ҳар гектар ердан 18 центнердан, 1948 йилда 22,6 центнердан, 1949 йилда 28 центнердан пахта етиштирди. Колхознинг 1949 йилдаги даромади 4,5 миллион сўмдан ошди. Ҳар меҳнат кунига 9 сўм 75 тийиндан пул, 900 граммдан дон ва бошқа озиқ-овқат тақсим қилинди. Шу йили колхозчилар умумий йиғилишнинг қарори блан янги қишлоқ қуриш учун бўлинмас фондга бир миллион сўмга яқин маблағ ажратилди.

Жамоат чорва молларининг сони икки мартадан ошиқ кўпайди, боғдорчилик, пиллачилик ривожланди. Ҳозир колхозда сигир, қўй, йилқи, чўчқа ва паррандачилик фермалари бор. Асалари 181 яшикка етди.

1948 йилда қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштирган илғорлардан 4 киши Ленин ордени, 2 киши Меҳнат Қизил Байроқ ордени блан мукофотланди. 1949 йилда пахтачилик соҳасидаги муваффақиятлари учун 47 кишига орден ва медальлар берилди.

Колхоз бу йил ҳарбир қути уруғдан ўрта ҳисоб блан 92,5 килограммдан уруғлик пилла топширди. Ленин орденли Хосият Саломова бошлиқ звено 3,5 қути уруғнинг ҳар қутисидан 108 килограммдан, 4 та звено 96 килограммдан пилла берди.

Колхозда 150 от кучли дизель электр станцияси қурилди, колхозчиларнинг уйлари ёритилди. Электр қувватидан колхоз ишлабчиқаришида кенг кўламда фойдаланилмоқда. 180 киловаттлик ГЭС қурилаётир. Кучли моторлар Сиёб ариғининг сувини 37 метр баландликка кўтариб, 150 гектар ерни суғормоқда. Иккинчи насос ўрнатилиши блан суғориладиган экин майдони яна кенгайтирилади. Колхозда катта ясли, қизил чойхона, қуртхона, 6 та дала шийпони, турли хизмат бинолари қурилди. Кўп колхозчилар янги уйлик бўлдилар. Колхоз радиолаштирилган, телефонлаштирилган, бригадалар блан диспетчер алоқаси ўрнатилган.

Каганович номли колхоз жиддий муваффақиятларга эришди. Чунки колхозда ишчи кучлари кўпайди, ер майдонлари кенгайди, турли машиналардан, кучли тракторлардан фойдаланиш имконияти туғилди. Колхоз далаларига сув берадиган ирригация йўллари тартибга солинди, янги канал қазилди. Сув тормоқларида бетондан 92 та иншоот қурилди. Бу эса суғориш ҳамда сувдан фойдаланишни бирмунча яхшилади. Колхозда ҳарбир майдоннинг талабига қараб, агротехника муддатларида минерал ва маҳаллий ўғит берилиб, ҳосил оширилмоқда.

Каганович номли колхоз а'золари (раиси ўртоқ Ҳамроева) бу йил ҳар гектар ердан 45 центнердан пахта етиштириш мажбуриятини олдилар. Уларнинг бу мажбурияти халқлар доҳиси улуғ Сталин номига ёзилган мактубда ҳам кўрсатилган. Колхоз а'золари шу шарафли мажбуриятга яраша ишлаётирлар.

Ғўзалар 4 марта чопиқ ва 5 марта культивациядан чиқарилди, икки марта минерал ўғит бериб озиқлантирилди, қондириб суғорилди. 60 центнер учун курашаётган коммунист Ғулом Муродов ва комсомол а'зоси Эшпўлат Қурбонов ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг ғўзалари беш марта парвариш қилинди. 70 центнерчи Эргашбобо Қорақулов ва Хатам Ширинов ўртоқлар бошлиқ илғор звеноларда яхши парвариш қилган ғўзаларнинг ҳар тупида 9—12 тадан етилган кўсак бор. Бу звенолар ғўзаларни чеканка қилиб бўлдилар.

Колхозчилар Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон К(б)П Марказий Комитетининг Мактубига жавобан, ғўза парваришини яна ҳам кучайтириб юбордилар.

Ғ. АШУРОВ.

Қишлоқ хўжалигида ҳосилни барвақт ва нобуд қилмай йиғиштириб олиш давлат аҳамиятига эга бўлган энг муҳим ва мас'улиятли ишдир. Бунинг учун меҳнат унумини ошириш, иш сур'атини тезлатиш керак.

Бир гектар ердаги ғаллани ўроқ блан ўриб-йиғиб олиб, от-ҳўкиз блан янчиш, курак блан шопирб тозалаш учун 3 — 4 киши 6 — 8 кун ишлаши керак, шу блан бирга, қўл блан ўриб йиққанда кўп ғалла нобуд бўлади.

Комбайн — ғаллани ўриб-йиғиб, янчиб, шопириб тозалайдиган мураккаб машинадир. 1947 йилга қадар қишлоқ хўжалигида тракторга тиркаб ишлатиладиган комбайнлар қўлланилар эди. 1947 йилдан бошлаб қишлоқ хўжалик машинасозлик заводларимиз дон, ўт ва мойли ўсимликларни ўриб-йиғиб оладиган энг такомиллаштирилган машина — С—4 маркали ўзиюрар комбайн ишлаб чиқарабошладилар.

Ўзиюрар комбайннинг барча механизмлари фақат бир двигательдан ҳаракатга келтирилади ва комбайннинг ўзи ҳам шу двигательдан ҳаракат олиб юради. Бундай комбайн кўплаб ишлаб чиқарилиб, бепоён Ватанимизнинг турли районларида ишлатилиб, кўп муваффақиятларга эришилмоқда. Илғор комбайнчилар нормани бирнеча марта ошириб бажармоқдалар.

1949 йилда республикамизда бирнеча ўнлаб ўзиюрар комбайн ишлади. Масалан, Ғаллаорол МТСидаги комбайнчи А. Искандаров Ленин қишлоқ советидаги колхозларнинг далаларида ишлаб, мавсумда 1.020 гектар ердаги ғаллани ўриб-йиғиб берди.

Бу йил республикамиздаги колхоз, совхоз далаларидаги ғалланинг қарийб 15 процентини ўзиюрар комбайн блан ўриб-йиғиб олиш мўлжалланилган. Ҳақиқатан ҳам, шу комбайнлар муваффақият блан ишламоқда.

Тракторга тиркаб ишлатиладиган комбайн агрегатида 3—4 киши ишлайди, бу агрегатда албатта трактор (ба'зан 2 трактор) бўлиши шарт. Ўзиюрар комбайнда эса бир киши ишлайди ва тракторнинг кераги йўқ. Ўзиюрар комбайнни шлатиш учун, тракторга тиркаб ишлатиладиган комбайн сингари, дастлаб даланинг четларини ўриб, йўл очиш шарт эмас. Комбайннинг ўриш аппарати олди қисмига жойлаштирилган, шу сабабли комбайн олдин ўриб, кейин ўзи ўша ўрилган ердан юради. Шунинг учун ҳам ҳосилнинг текис етилишини кутмай алоҳида етилган қисмини ўриб-йиғиб, ишни тезлаштириш ва етилган доннинг ерга тўкилиб нобуд бўлишига йўл қўймаслик мумкин. Бу комбайнни бир участкадан иккинчи участкага кўчириш ҳам жуда осон. Ўзиюрар комбайн блан бир суткада 20 — 25 гектар ернинг ғалласини ўриб-йиғиб олиш мумкин. Унинг сомон йиғувчи аппарати (копнители) бор. Бу эса ерни шудгорлаш учун тез бўшатишда ва ем-хашак тайёрлашда катта аҳамиятга эга. Ўзиюрар комбайн резинка ғилдиракли бўлиб, текис ва тез юраолади.

Ўзиюрар комбайн хедр, молотилка, двигатель, юриш қисми ва сомон йиғувчи қисмдан иборат.

Хедр 4 метр кенгликдаги ғаллани ўриб, янчиш аппаратига узатади. Хедр ғалла поя тагидан 50 миллиметрдан 700 миллиметрча қисмини ерда қолдириб ўраолади. Хедрни пастга тушириш ва баландга кўтариш учун махсус гидравлик система бор, шу сабабли хедрни ишлатиш учун пастга тушириш ҳамда олиб юриш учун юқорига кўтариш осон ва қулайдир. Хедрнинг ўриш аппарати, ғаллани қайириб берадиган чархаги (мотовилоси) ва ўрилган ғаллани молотилкага узатиб берувчи қисмлари двигательдан ҳаракатга келтирилади.

Молотилка ғаллани янчади, сомонини ажратади, ғаллани элаб, шопириб тозалайди. Янчилган ғалла бункерга тўпланади. Бункерга 1.300 килограмм ғалла сиғади. Бункер тўлган сари, ғалла бўшатиб олинаверади. Комбайнчи-механикнинг ўриндиғи ҳам молотилкага жойлаштирилган, у комбайнни ўтирган жойида бошқаради. Комбайнни бошқарувчи асбоб-ускуналар ўриндиқ яқинига жойлаштирлган. Ўриндиғи устига соябон қилинган, я'ни комбайнчи-механикнинг иш шароити яхшиланган ва қулайлаштирилган.

Ўзиюрар комбайнга ЗИС — 5 автомобилининг двигатели (қўшимча ускуналаниб) ўрнатилган. Бу ускуналанган ЗИС — 5 К маркали двигатель тирсакли вали бир минутда 1.600 марта айланади ва двигатель 53 от кучи қувватини беради. Двигатель бензин блан ишлайди. Бир гектар ғаллани ўриб-йиғиш учун 8 — 12 килограмм бензин сарф этилади (тракторга трикаб ишлатиладиган комбайн учун одатда ҳар гектарга 23 — 34 килограмм ёнилғи сарф этиларди).

Комбайннинг юриш қисми турли автомобильлардан кўчирилган бирнеча агрегатдан иборат: тишлашиш муфтаси ва узатмалар коробкаси—ГАЗ-АА маркали юк автомобилиники, редуктори, тормози, диференциали ва етакчи ғилдираклари ЗИС — 150 маркали юк автомобилиники, бошқарувчи ғилдираклари М — 1 маркали енгил автомобильники, руль бошқармаси ГАЗ — 51 маркали юк автомобилиникидир. Узатмалар коробкаси редуктор блан бирга ишлатилса, комбайнни иш ҳолатида олти турли тезликда (ҳар соатда 2 километрдан 8 километргача), транспорт ҳолатида икки хил тезликда (ҳар соатда 12 километргача) ва кетига ҳам икки хил тезликда юраолади.

Сомон йиғувчи қисми (копнители) чорини ҳамда майда сомонни ва йирик сомонни алоҳида йиғадиган икки камерадан иборат. Бу, орасини 300 — 600 метр қилиб сомонни тўдалаб ташлаб кетади. Сомон йиғувчи қисми ҳам икки резинка ғилдиракка ўрнатилган, унда икки киши ишлайди.

Ўзиюрар комбайн қишлоқ хўжалигини машиналаштиришда энг такомиллаштирилган, ҳақиқатан ҳам қулай машинадир. Бу комбайн, автомобиль сингари, электр асбоблар блан ускуналанган. Двигательни юргизиш учун стартер, кечаси ишлаш учун фара, сигнал ва бошқалар блан та'минланган.

Партия ва ҳукуматнинг ғамхўрлиги соясида социалистик қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш учун совет мутахассисларининг ташаббуси блан вужудга келтирилган бундай мураккаб машина — ўзиюрар комбайндан тўғри ва тўла фойдаланиш, унга техник қараш қоидаларига батамом риоя қилиш ҳарбир комбайнчи-механик ва механизаторнинг муҳим вазифасидир.

И. СОЛИХОВ.

Инженер-механик.

И. И. Левитан

(ВАФОТ ЭТГАН КУНИГА 50 ЙИЛ ТЎЛИШИ МУНОСАБАТИ БЛАН)

1899 йилнинг декабрь ойида тоққа олиб чиқадиган сўқмоқ йўлдан озғин ва бемор бир киши кўтарилар эди. Ўша йили Ялтанинг ҳавоси илиқ; қуёш саҳий нурларини сочиб турарди. Аммо тоққа кўтарилаётган одам ўзини жуда ёмон сезарди. У оғир нафас олиб, ҳассасига суяниб, тез-тез тўхтаб дам олар ва яна зўр бериб юқорига интилар эди.

— Мен юқорироққа, ҳавоси енгил бўлган, нафас олиш мумкин бўлган юксакликка чиқишни орзу қиламан, — дер эди у, ўз ҳамроҳига.

Бу, рассом Левитан эди. 1899 йилнинг қиши Левитан учун сўнгги қиш бўлди. 1900 йилнинг 4 августида (эски ҳисоб блан 22 июльда) Левитан, ўпкасига қон қуйилиб вафот қилди.

Левитан бутун умри давомида «енгил нафас олиш мумкин бўлган юксаклик»ни орзу қилди.

Лекин Россия самодержавиесининг оғир шароити сан'аткорнинг эркин нафас олишига имкон бермади. Рассом бахт-саодат излаган гўзал қалбининг орзусини ше'рият блан тўлиб-тошган расмларида ифодалади, бу расмлар унинг номини ўлмас кишилар қаторига қўйди, у рус ва жаҳон расм сан'атининг энг машҳур сан'аткорлари сафидан ўрин олди.

И. И. Левитан 1861 йилда Россиянинг ғарбидаги чет ўлкада, Вержболова станцияси яқинидаги Кибарта деган жойда темир йўл хизматчиси оиласида туғилди. У, болалик чоғида етим қолди. 12 яшар Левитан 1873 йилда Москвадаги тасвирий сан'ат ва ҳайкалтарошлик билим юртига ўқишга кирди. У оғир муҳтожликда, очликда яшади ва кулбасиз қолиб, кўп вақт қоровулдан яширинган ҳолда, билим юртининг синфларида тунаб қолди. Сан'атга бўлган қизғин муҳаббат ва меҳнатсеварлик унинг барча қашшоқлик ва маҳрумликларни енгишига ёрдам берди. 1877 йилдаёқ Левитаннинг ўқувчилар виставкасига қўйилган расмлари матбуотда тақдирланди, 1879 йилда эса унинг «Куз куни. Сокольники» номли расмини П. М. Третьяков ўз галлереяси учун сотиб олди. 1883 йилда Левитаннинг «Ер ҳайдаш оқшоми» номли расми XII Кўчма виставкада кўрастилди. Левитан ўша вақтдан бошлаб, бутун умри давомида, реализм учун курашда, сан'атда ғоявийлик ва халқчилик учун курашда бирлашган энг яхши рассомларнинг қудратли ҳаракатида қатнашиб келди.

Москвадаги тасвирий сан'ат билим юртида машҳур рассомлардан Саврасов ва Поленов дарс берар эдилар. Левитан исте'додининг камолга етишида бу рассомлар катта роль ўйнадилар. Сан'аткор ва педагог бўлган Саврасовни Левитан жуда ҳурмат қилар эди. Саврасов ўқувчиларда рус табиатига чексиз муҳаббат уйғатар. Левитаннинг сўзлари блан айтганда, «энг оддий нарсалардан чуқур та'сирли, интим, кўпинча ғуссали унсурларни топа олар, бизнинг жонажон табиатимизга хос бўлган ва қалбга жуда та'сир қиладиган расмларни чиза билар эди».

Левитаннинг биринчи машҳур расми («Куз куни. Сокольники») ёш рассомнинг ўзига хос лирик исте'додини кўрсатиб берди. Сокольники боғидаги ёмғур суви блан ювилган, ҳечкимнинг э'тиборини ўзига тортмайдиган хиёбонга рассом рус кузининг нозик ше'рий руҳини берабилган. Биз бу расмни кўрар эканмиз, хиёбон бўйлаб юрган қора кўйлакли ёш жувоннинг оёқ остига қуриган баргларнинг шитир-шитир тўкилаётганини, эман дарахтларининг шохларига шаббоданинг келиб урилишини, баргларнинг тоқатсиз шитирлашини сезиб турамиз. Левитан бу расмда Саврасовнинг муносиб шогирди эканлигини кўрсатиб, унинг сан'аткорлик ан'аналарини давом эттиради.

Левитан 1884 йилнинг ёзини Звенигород яқинидаги Саввина слободасида ўтказади, шундан кейинги ёзда эса А. П. Чехов оиласи блан биргаликда Воскресенск яқинидаги Бабкино қишлоғида яшайди. Левитан бу даврда (1884 йил) чизган энг яхши расмлардан бири «Кўприкча» номли кичик расмдир.

Левитан бу йилларда ўз олдига катта ижодий вазифалар қўймайди. У табиатдаги ҳаётни чуқур ўрганади, рус манзарасининг кичик-кичик, ҳиссиёт қўзғатувчи — интим парчаларини тасвирлайди.

Левитаннинг Волгага қилган саёҳати (1886 йил) унинг ижодиётида янги давр очди. Москва атрофидаги қишлоқларнинг кичик-кичик манзараларини тасвирлашдан Левитан кенг уфқларни, катта, очиқ фазоларни, қудратли рус дар'ёси манзарасини («Волга оқшоми») тасвирлашга кўчади. У олис қирғоқларда ёнган чироқларни тасвирлайди, унинг расмларида пага-пага булутлар уфқларни қоплаб келиб, тинч дар'ёнинг кулранг-қора сатҳида акс этади. Олдинги планда эса қирғоққа олиб чиқиб ташланган қашшоқ балиқчиларнинг қайиқлари кўзга чалинади. Шу расмда табиатнинг шиддатли улуғворлиги тасвирланар экан, унда Левитан кейинчалик ишлаган «Мангу ором узра» номли расмнинг ғояси садо бериб туради.

Левитаннинг «Ёмғурдан сўнг» (1886 — 1888 йиллар), «Олтин кўрфаз» (1889 йил) номли расмларида ҳам фазо кенг кўламда тасвирланади, табиат образларини умумлаштиришга интилиш сезилиб туради.

Левитан «Ёмғирдан сўнг» номли расмида табиатдаги ўзгариш пайтининг гўзаллигини худди шоир каби нозик тасвирлайди. Узоқ шаҳарчада ёмғурдан кейин томлар ярқираб туради, шаҳарча четида нам чакалаклар кўзга ташланади, дар'ёда баржалар қорайиб кўринади, булутли осмон ястаниб ётади, бир ёқда дар'ё оқиб туради, нам ҳаво кумуш рангда товланади, аммо булутлар орасидан қуёшнинг заррин нурлари найзалардай кўриниб қолади.

Левитаннинг бу расмларида эпик руҳ сезилади, бу расмлар 90-нчи йиллардаги бирқанча расмларнинг ижод қилинишига йўл очиб берди.

90-нчи йилларнинг ўрталарида Левитаннинг энг машҳур асарлари: «Тинч кулба», «Владимирка», «Мангу ором узра» ва бошқа расмлар ижод қилинди. Левитан рус реалистик пейзажининг ан'аналарини ривожлантириб, катта эпик расмлар яратабошлайди, пейзажларда чуқур фикр ва туйғуларни ифодалайди. В. Васнецовнинг «Аленушка» (1881 йил) номли асарининг фикрини давом эттириб, Левитан «Гирдоб ёнида» номли расмида рус табиатининг энг машҳур образларидан бирини яратиб берди.

Левитаннинг бу асарида унинг ижодига хос бўлган хусусиятлардан бири, я'ни табиат манзаралари орқали одамларнинг кечирмалари ва кайфиятларини очиб бериш хусусияти айниқса яққол кўринади.

Левитаннинг «Мангу ором узра» номли расмида (1894 йил) улуғвор табиатнинг ҳаракати катта куч блан ифодалаб берилган. Поёнсиз сув муҳити, катта булут карвонлари тасвирланади, булутлар баланд тепаликдаги кимсасиз черкав устига бостириб борадилар. Бу унутилмас, кучли расмда ҳақиқий драматизм сезилиб туради. Левитанга замондош бўлган танқидчи рассомлардан бири бу расмда одамларнинг қалби табиат образларида ифодаланган, деб тўғри кўрсатиб берди. Шубҳасизки, расмдаги бу қайғули руҳ рассом яшаган замондаги ижтимоий турмуш шароитининг акс садоси бўлиб кўринади.

Левитан ўша йилларда ишлаган «Владимирка» номли расм (1892 йил) унинг энг яхши расмларидан биридир. «Мангу ором узра» номли расмдаги ғоявий-бадиий фикр «Владимирка» расмида айниқса зўр куч блан ифодаланган. Бу расм рассомнинг бевосита таассуроти натижасида келиб чиқди, рассом чор ҳукумати томонидан Сибирьга сургун қилинган кишилар босиб ўтган машҳур ғуссали йўлдан қаттиқ та'сирланган эди. Левитан мазлум халқни беҳад севгани учун ҳам унинг расмларида мана шу халқнинг турмуши бадиий умумлаштирилган, бу блан рассом революциядан илгариги Россияда ҳукмрон бўлган зулм муҳитини тасвирлаб берган.

90-нчи йилларнинг ўрталарида Левитан ижодиётида янги давр бошланади. Унинг ижодиёти ишчилар синфи онгининг ўсиши блан, мамлакатда революцион-озодлик ҳаракатининг янги даври блан боғлангандир. Левитан Россиянинг ижтимоий ҳаётида юз берган туб ўзгаришларни тушуниб етмаган бўлса ҳам, броқ, та'сирчан, воқиаларни чуқур хис этувчи рассом рус жамиятида ма'навий ҳаёт ўзгараётганини сеза олди. Мана шу йилларда у «Март», «Олтин куз», «Енгил шамол» каби расмларни яратди. Унинг илҳоми кенгайиб, каламми бақувватланиб борди, у табиат манзараларини муҳаббат блан, зўр куч блан тасвирлади. Левитаннинг «Ёз оқшоми», «Ойдин кеча», «Сўнгги нур» ва бошқа расмларида рус табиати шу қадар маҳорат блан чизиб берилганки, фақат Чехов ҳикояларидагина шундай тасвир учрайди.

Левитаннинг қийшайган кулбаларни, эгри-бугри кўчаларни, бўмбўш майдонларни тасвирлаган расмлари рус деҳқонининг қашшоқ ҳаёти ҳақида ҳикоя қилади.

Левитан вафоти олдидан «Нурли кун. Кўл» номли катта расмни ўйлайди. У, бу расмда рус табиатини бутун тўлалиги блан кўрсатишни, жонажон мамлакатда бўлган ўз оташин муҳаббатини тасвирлашни истайди. У, касаллигига ҳам қарамай, шу расм устида зўр бериб ишлайди, лекин уни тамомлашга муяссар бўлмайди.

☆

И. И. Левитан вафот қилган кундан буён 50 йил ўтди. Революция туфайли янги ҳаётга эришган мамлакатимиз халқлари буюк муваффақиятларни қўлга киритдилар. Улар инсониятнинг олдинги сафида, нурли келажак сари комил ишонч блан бормоқдалар. Мамлакатнинг қиёфаси тубдан ўзгарди. Авалги қийшиқ кулбалар, кўримсиз манзаралар ўрнида бепоён колхоз далалари, янги иморатлар, яшнаган боғлар пайдо бўлди. Кучли машиналар одамларнинг меҳнатини енгиллаштирмоқда. Левитан расмларига тема бўлган зулм муҳити ва халқнинг қашшоқ ҳаёти абадий йўқолиб кетди.

Левитан рус пейзажи реалистик ан'аналарини муносиб равишда давом эттириб, рус рассомлик сан'атини ғарбий европа рассомлик сан'атидан ғоят баландроқ даражага кўтарган Шишкин, Васильев, Саврасов, Куинджи, Поленов каби устозларининг йўлидан борди. У расм орқали ўз фикрларини, кайфиятларини ифодалади. Расмга чуқур мазмун бағишлади. Совет рассомлари социалистик Ватанимизнинг буюк ҳаётини, гўзал манзараларини бадиий тасвирлашда Левитаннинг маҳоратидан ўрганмоқдалар.

В. ПРИТКОВ.

Давлат Третьяков галлереясининг старший илмий ходими.

ҚУРИЯДАГИ ВОҚИАЛАР

ҚУРИЯ ХАЛҚ-ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АРМИЯСИ БОШ ҚЎМОНДОНЛИГИНИНГ АХБОРОТИ

ПХЕНЬЯН, 2 август. (ТАСС). Пхеньян радиоси қуйидаги хабарни эшитдирди. Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги бугун эрталаб ахборот э'лон қилди, ахборотда бундай дейилади:

Халқ армияси қисмлари ҳамма фронтларда ҳужумни давом этдирдилар.

Халқ армиясининг Чиньчжу (Синсю) томонида ҳужум қилаётган қисмлари қаттиқ қаршилик кўрсатаётган америка қўшинларини тор-мор келтириб, 31 июльда душманнинг энг муҳим мудофаа узели ва Жанубий Кенсан вилоятида йирик шаҳар ва Қуриянинг жанубий соҳилида энг муҳим транспорт узели бўлган Чиньчжу (Синсю)ни тамомила озод қилдилар. Чиньчжу (Синсю)ни озод қилиш учун бўлган жангларда душманнинг аскарларига ва техникасига кўп талафот етказилди. Кўп ўлжа қўлга туширилди.

Халқ армиясининг Кочхан (Кйосйо)ни озод қилган қисмлари юриш учун жуда қийин бўлган тоғлиқ жойларда ҳаракат қилиб ҳужумни давом этдирдилар ва Кочхан (Кйосйо)нинг жанубида америка қўшинларига ва лисинманчи қўшинларга жиддий зарба бердилар. Бу жангларда душман анча катта талафат кўрди. Миномётлар, 60 та оғир ва енгил пулемёт ва кўп миқдорда тўп ўқи қўлга туширилди.

ПХЕНЬЯН, 2 август. (ТАСС). Қурия халқ-демократик республикаси Халқ армиясининг Бош қўмондонлиги 2 август кечқурун ахборот э'лон қилди, ахборотда бундай дейилади:

Халқ армиясининг қисмлари ҳамма фронтларда ҳужумни давом этдирдилар.

Америка авиацияси ва ҳарбий-денгиз кучлари 38-нчи параллельдан шимолдаги ва жанубдаги территорияда Қуриянинг шаҳар ва қишлоқларини шафқатсиз ўққа тутиб ва бомбардимон қилиб тинч аҳолини, шу жумладан хотин-қизлар ва болаларни ваҳшийларча ўлдирмоқдалар.

1 августда душманнинг эсминси Қуриянинг ғарбий соҳилидаги Пякендо (Хакурей) оролини ўққа тутиб, бу оролнинг шимолий қисмидаги районга қарийб 300 марта тўп отди. Кўп уй вайрон қилинди, тинч аҳолидан кўп киши ўлди ва ярадор бўлди. Халқ армиясининг қирғоқ артиллерияси душман эсминсига ўт очди. Қирғоқ артиллерияси тўпидан жиддий шикастланган эсминс тутун чиқариб жануб томонга жўнаб кетди.

1 августда кўпчилиги «В—29» деган 50 тага яқин америка бомбардимончи аэропланлари Хиннам (Конан) шаҳрига ва унинг атрофидаги қишлоқларга ҳужум қилиб, ваҳшийларча бомбардимон қилдилар. Бомбардимон натижасида касалхоналар, мактаблар, маданий-оқартув муассасалари ва уй-жойлар вайрон бўлди. Аҳоли ўртасида ўлган ва ярадор бўлганлар бор.

ҚУРИЯ ПАРТИЗАНЛАРИНИНГ АКТИВЛИГИ

ПХЕНЬЯН, 2 август. (ТАСС). Пхеньян радиоси хабар беради: Жанубий Қурия партизанлари қаҳрамон Қурия Халқ армиясининг муваффақиятли ҳужуми муносабати блан ўз ҳаракатларини кучайтириб, америка қўшинларига ҳужум қилмоқдалар.

Юнайтед Пресс агентлигининг хабарига кўра, Шимолий Кенсан вилоятидаги партизан отрядлари Тэгу (Тайкю). Кимчхонь (Кинсен) районларида актив ҳаракат қилмоқдалар. 27 июльда Қурия партизанларининг отрядлари Кимчхонь (Кинсен) атрофида америка қўшинларига тўсатдан ҳужум қилиб, душманга кўп талафот етказганлар. Тэгу (Тайкю) блан Кимчхонь (Кинсен) ўртасида алоқани бузганлар.

ҚУРИЯДАГИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ ТЎҒРИСИДА АМЕРИКА ХАБАРЛАРИ

НЬЮ-ЙОРК, 2 август. (ТАСС). Қуриядан олиб матбуотда босилган хабарларда Қурия Халқ армиясининг илгари силжиб бораётганлиги ва америка қўшинлари ҳамда лисинманчи қўшинларнинг чекинаётганлиги айтилади.

Ассошиэйтед Пресс агентлигининг мухбири Жанубий Қурия портидан хабар беради: Қурия Халқ армияси Масан (Мазан)дан 24 километр ғарбдаги пунктга келиб етди ва Пусан (Фузан) томонига силжиб бормоқда.

Юнайтед Пресс агентлигининг мухбири хабар беради: Шимолий Қурия қўшинлари Хейчхонь (Киосен) шаҳрини ишғол қилдилар ва Тэгу (Тайкю) дан 40 километр масофадаги пунктга етдилар. Қурия Халқ армиясининг қўшинлари Кимчхонь (Кинсен)га яқинлашдилар.

Макартур штабининг ахборотида айтилишича, америка қўшинлари ва лисинманчи қўшинлар 1 август тушдан кейин «бироз чекинганлар». Қурия Халқ армиясининг қўшинлари Чиньчжу (Синсю) районида ва Кочхан (Кйосйо) районида америка қўшинларини чекинишга мажбур этмоқдалар.

НЬЮ-ЙОРК, 2 август. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентлигининг Вашингтондаги мухбири хабар беради: Америка Қўшма Штатларининг ҳарбий министрлиги қуйидаги хабарни чиқарди: 1-нчи денгиз пиёда аскарлари дивизиясининг «қисмлари», шунингдек 2-нчи пиёда аскарлар дивизияси ва 5-нчи полк ҳарбий отрядининг қисмлари Қурияга келдилар. Денгиз пиёда аскарларининг ба'зи қисмлари Қурияга аэропланларда келтирилган.

ЖАНУБИЙ ҚУРИЯ ЁШЛАРИ ХАЛҚ АРМИЯСИГА КЎПЛАБ КИРМОҚДАЛАР

ПХЕНЬЯН, 2 август. (ТАСС). Пхеньян радиоси қуйидаги хабарни эшитдирди: Канвон вилоятининг жанубий қисмидаги ёшлар ўртасида америка интервентларини қириб ташлашда бевосита қатнашмоқ учун кўнгилли равишда фронтга боришни хоҳлаган ёшларнинг сони кундан-кунга кўпаймоқда. 29 июльгача Қуриянинг ёш ватанпарварларидан фронтга юборишни сўраб 2 мингдан ортиқ ариза тушган.

ЖАНУБИЙ ҚУРИЯНИНГ ОЗОД ҚИЛИНГАН РАЙОНЛАРИДА МАҲАЛЛИЙ ХАЛҚ КОМИТЕТЛАРИ САЙЛОВИ

СЕУЛ, 2 август. (ТАСС). Сеул радиоси қуйидаги хабарни эшитдирди: Канвон вилоятининг жанубий қисмида волость халқ комитетларини сайлаш 30 июльда, уезд халқ комитетларини сайлаш 1 августда тамом бўлди.

Кенги вилоятининг 13 уездидаги сайловда деярлик ҳамма сайловчилар қатнашди. Халқ комитетларига ишчилар, деҳқонлар, хизматчилар сайланди. Халқ комитетларининг сайланган а'золари ўртасида хотин-қизлар 15 процентни ташкил қилади.

Жанубий ва Шимолий Чунчен, Жанубий ва Шимолий Чолла вилоятларида сайлов ўтказишга тайёргарлик кўрилмоқда.

ЖАНУБИЙ ҚУРИЯ «МИЛЛАТ МАЖЛИСИ»НИНГ СОБИҚ А'ЗОЛАРИДАН 13 КИШИНИНГ БИРЛАШГАН БАЁНОТИ

ПХЕНЬЯН, 2 август. (ТАСС). Жанубий Қурия «миллат мажлиси»нинг собиқ а'золаридан раис ўринбосари Ким Як Су бошчилигида 13 киши бирлашган баёнот э'лон қилди.

Лисинманчи босқинчилар,—дейилади баёнотда,—америка империалистларининг кўрсатмасига биноан совет-америка бирлашган комиссиясининг ишини барбод қилдилар. Бу комиссия Қурияни бирлаштириши керак эди. Лисинманчилар тўдаси партиялар ва жамоат ташкилотларининг эркин ишлашига йўл қўймай, ватанпарварларни қувғин остига олиб, миллат мажлиси деб аталган мажлисга бирёқламалик блан сайлов ўтказди.

Лисинманчи босқинчилар тўдаси Қурияни мустамлакага айлантиришда америка империалистларига сурбетларча ёрдам берди ва ўзаро урушни тайёрлади.

Биз сиёсий кўрлик қилиб, бирёқламалик блан ўтказилган сайловда қатнашдик,—дейилади сўнгра баёнотда, — фақат кейинчалик биз лисинманчи босқинчилар тўдасининг ва америка империалистларининг ҳалокатли сиёсатини тушунабошладик. Улар 1948 йилда совет қўшинлари Қуриянинг шимолий қисмидан олиб кетилгандан кейин демократик ташкилотларни айниқса қаттиқ та'қиб қилиб, уларни қувғин остига олдилар, мингларча ватанпарварларни ўлдирдилар ва қамаб қўйдилар.

Америка империалистлари ўз қўшинларини Қуриядан олиб кетиш уёқда турсин, балки, аксинча, лисинманчи босқинчилар блан биргалашиб ўз ёвузликларини янада кучайтирдилар. Мамлакатнинг аҳволи тобора оғирлашди. Ана шундай шароитда биз америка қўшинларини Жанубий Қуриядан олиб кетишни талаб қилдик. Шундан кейин лисинманчи босқинчилар бизни, 13 кишини қонунга хилоф суратда қамоққа олдилар.

Лисинманчилар тўдаси ва америка империалистлари зўр бериб «шимолга юриш» тайёрладилар ва Қурия халқ-демократик республикасига ҳужум қилдилар, лекин уларнинг планлари амалга ошмади.

Баёнот авторлари «миллат мажлиси»нинг а'золарига мурожаат қилиб, уларни бутун қурия халқи блан бирга америка агрессорларига ва лисинманчи босқинчиларга қарши курашиш учун республика томонига ўтишга чақирадилар.

БЕЛЬГИЯДА АҲВОЛ

ПАРИЖ, 2 август. (ТАСС). Бельгиянинг ўнг социалистлари католиклар ва либераллар блан махфий тил бириктирдилар. Улар ўнг социалист раҳбарларнинг хиёнатига қарши норозилик билдираётган меҳнаткашлар оммасининг ғазабини қайтариш учун зўр бериб уринмоқдалар. Социалистлар партиясининг раҳбарлари «Брюссельга юриш»дан воз кечишга чақирсалар ҳам, мамлакатнинг ҳамма районларидан Брюссельга янгидан-янги колонналар келмоқда. Ўнг социалистлар Брюссельга келган меҳнаткашларни социалистлар партияси қароргоҳига олиб киришга уринмоқдалар, бу ерда меҳнаткашларни «осойишта» бўлишга чақирмоқдалар ва «король масаласи ҳал этилди» деб уларга уйларига жўнаб кетишни таклиф этмоқдалар.

Франс Пресс агентлигининг хабарига қараганда, кеча Брюсселда катта намойиш бўлган.

Бельгия меҳнаткашлари умумий уюшмаси ишга киришишга чақираётган бўлса ҳам, бутун Бельгияда иш ташлаш ҳаракати давом этмоқда. Брюссель, Льеж, Антверпенда ва бошқа шаҳарларда иш ташлаш айниқса кучайди.

ГААГА, 2 август. (ТАСС). «Де ваархейд» газетаси ёзади: Льеж мотам ичида. Шаҳарда Леопольд жандармерияси ўлдирган уч ишчи дафн қилинди. Ўлган ўртоқларининг тобути ёнидан мингларча ишчилар ўтиб, улар блан сўнгги марта видо'лашдилар ва жаллодлардан ўч олишга қасам ичдилар. Шахтёрлар, металлистлар, транспорт ишчиларининг колонналари кетма-кет ўтдилар, улар ўлган ўртоқларининг жасадлари устига жуда кўп гулдасталар қўйдилар. Газетанинг ёзишича, Льежда ҳаёт сезилмайди. Шаҳарда ва унинг атрофларида бутун иш тўхтаб қолган.

ГААГА, 2 август. (ТАСС). «Де ваархейд» ва «Де фолькскрант» газеталарида босилган хабарларга қараганда, Бельгия порт ишчилари иш ташлаганлиги муносабати блан чет эл пароходлари Голландия портларига жўнамоқдалар.

ПАРИЖ, 2 август. (ТАСС). Бельгия коммунистлар партияси халқ оммаси олдида ўнг социалистларнинг хоинлигини фош қилмоқда ва меҳнаткашларни Леопольдни тахтдан сўзсиз воз кечишга мажбур этиш учун актив курашишга чақирмоқда. Кеча Брюссельдаги намойиш вақтида коммунистлар партиясининг раҳбарлари нутқ сўзлаб, меҳнаткашлар оммасига бўлаётган воқиаларнинг мазмунини тушунтирдилар ва уларни монархияни бекор қилиш ҳамда республика барпо этиш учун курашни давом эттиришга чақирдилар.

«Юманите» газетаси хабар беради: кеча митинг вақтида полиция Бельгия коммунистлар партиясининг бош секретари Лальманни ва собиқ парламент депутати коммунист Херсенсни қамоққа олди. Полиция Лальман ва Херсенснинг қонунга хилоф суратда қамоққа олинганликларини улар ҳукуматнинг кўчаларда бештадан ортиқ кишининг тўпланишини ман' этиш тўғрисидаги фармойишини буздилар деб оқламоқчи бўлади.

Голландия журналида И. В. Сталиннинг «Тилшуносликдаги марксизм тўғрисида» номли асари босилиб чиқди

ГААГА, 2 август. (ТАСС). Кеча Голландиядаги «Сиёсат ва маданият» журналининг навбатдаги сони чиқди. Журналда И. В. Сталиннинг «Тилшуносликдаги марксизм тўғрисида» номли асари босилиб чиқди.

ХИТОЙДА МЎЛ ҲОСИЛ ЕТИШТИРИЛДИ

ПЕКИН, 2 август. (ТАСС). Хитойнинг турли вилоят ва районларидан мўл ҳосил етиштирилганлиги ҳақида ма'лумотлар келмоқда. Фуцзянь, Цзянси, Хуань ва Хубэйдан олинган хабарларга кўра, бу вилоятларда шоли ҳосили ўрта ҳисоб блан гектарига ўтган йилдагидан 10 центнер юқоридир.

Фуцзянь вилоятида ҳам буғдойдан сўнгги 20 йил ичида кўрилмаган даражада юқори ҳосил олинган. Ўрта ҳисоб блан гектаридан 26,3 центнердан буғдой олинган. Хэнань вилоятидан ҳам буғдойдан мўл ҳосил етиштирилганлиги хабар қилинади.

Шаньси вилоятида ўрим-йиғим тамом бўлай деб қолди. Бу йил Шаньсида ҳосил ўтган йилдагидан 16 процент ошиб кетади. Деҳқон хўжаликлари ўртасида нав'ли уруғлар кенг тарқатилиши натижасида бунга эришилди. Илгари гоминданчилар ҳокимияти ва қишлоқда помешчиклар ҳукмронлиги вақтида деҳқонлар нав'ли уруғлар экаолмас эдилар.

Шарқи-Шимолий Хитойда кузги буғдой ўрилмоқда. Бу йил бу ерда 100 минг гектар ерга кузги буғдой экилади. Бу районларда кузги буғдойнинг кўп экилиши Хитойнинг шарқи-шимолий районларидаги қишлоқ хўжалик экономикасига катта ҳиссадир.

ЛОНДОНДА СИЁСИЙ НАМОЙИШЛАР ТАҚИҚЛАНДИ

ЛОНДОН, 2 август. (ТАСС). Рейтер агентлиги билдиради: Лондон полицияси сиёсий намойишлар ўтказишни яна уч ойга тақиқлади.

Биринчи марта сиёсий намойишлар Лондоннинг бирқанча районларида 1948 йил апрель ойида тақиқланган эди. Сиёсий намойишлар ўтказиш кейинчалик бутун Лондонда ман' этилди.

Агар бирқанча қисқа даврни ҳисобга олмаганда, сиёсий намойишлар ўтказишни тақиқлаш узлуксиз давом этаётир деб айтиш мумкин. Ички ишлар министри Чатер Иднинг ма'қуллаши блан ҳар уч ой сайин бу ҳақда буйруқ чиқариб турилади.

АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИДА СУД ТЕРРОРИ

НЬЮ-ЙОРК, 2 август. (ТАСС). Америка Қўшма Штатларининг шикоят суди Америка компартиясининг 11 раҳбари устидан чиқарган шармандали ҳукмни кеча тасдиқлади. Шикоят судининг судьялари Хэнд, Суэн ва Чейс судья Медина изидан бориб, узундан-узоқ баёнот э'лон қилдилар. Улар бу баёнотда қонунни ва фактларни писанд қилмай, компартия раҳбарлари «Америка Қўшма Штатлари ҳукуматини зўрлик йўли блан ағдаришни» мақсад қилиб қўйган «фитнада айблидирлар» деб да'во қиладилар.

Америка Қўшма Штатлари шикоят судининг бу қарори уруш ваҳимаси авж олаётган ва фашизм майллари кучаяётган ҳозирги шароитда кутилмаган бир нарса эмас. Ҳозирги шароитда тараққийпарвар кучлар америка судларида ишларнинг адолатли кўрилишини умид қилаолмайдилар. Бу ҳукм ҳукумат органларининг америка ишчилар синфининг авангардини бостиришга қаратилган кампаниясини кучайтиришга ёрдам беради. Ҳукумат органлари Қурияда ва бошқа мамлакатларда империалистик агрессияни кучайтириш учун эркин иш кўришни истайдилар.

Компартия раҳбарлари олий судга шикоят қилсалар керак деб кутилади.

Бундан бирнеча ой илгари адлия министрлигининг вакили Уэрти вакиллар палатасининг маблағ ажратиш масалалари блан шуғулланувчи кичик комиссиясида, агар олий суд компартиянинг 11 раҳбари устидан чиқарилган ҳукмни қувватласа, адлия министрлиги коммунистлар партиясининг 12 минг а'зоси ва компартияга хайрихоҳ кишиларни суд жавобгарлигига тортади, деган эди.

Хавфсизлик Советининг мажлиси

НЬЮ-ЙОРК, 1 август. (ТАСС). Бугун Хавфсизлик Советининг мажлиси бўлди. Мажлис СССР вакили Я. А. Малик раислигида ўтди.

Кун тартиби юзасидан музокаралар бошланиши олдидан Малик раис сифатида дедики, мажлисда гоминдан вакилининг Хитой вакили сифатида иштирок қилиши ғайри қонунийдир.

Қисқача муҳокамадан кейин Маликнинг бу қарори овозга қўйилди ва уч овозга қарши кўпчилик овоз блан рад этилди. Бу қарорни ёқлаб Совет Иттифоқидан ташқари яна Ҳиндистон ва Югославия вакиллари овоз бердилар.

Овозларни санаш масаласи тўғрисида мунозара бошланди.

Малик, гоминдан вакилининг овозини э'тиборга олиш керак эмас, чунки бу вакилнинг мажлисда иштирок қилиши ёки қилмаслиги масаласи овозга қўйилди, деди. Америка вакили Остин бунга э'тироз билдирди.

Малик совет вакили сифатида бундай деди: Хавфсизлик Советининг қарори ғайри қонунийдир, чунки бу қарор Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг тўла ҳуқуқли а'зоси бўлган мамлакат вакилига тааллуқли бўлмай, балки айрим бир тўданинг вакилига тааллуқлидир.

Аммо америка вакили келишмайдиган ҳаракати блан ўз сўзида қаттиқ тураберди. Мен раиснинг диктатордик қилмай, балки раислик қилишини талаб этаман, деди у.

Малик америка вакилининг ярашмайдиган қилиғига қарши норозилик билдирди ва уни тартибга чақирди. Сўнгра у, раиснинг қарорига қарши гоминдан вакили блан бирга 8 киши овоз берди, гоминдан вакили овоз беришга ҳақли эмас, деди.

Малик Хавфсизлик Совети қарорининг ғайри қонуний эканлиги тўғрисидаги ўз сўзини такрорлади.

Гоминдан вакилининг Хавфсизлик Совети мажлисида иштирок қилиши ғайри қонуний эканлиги тўғрисида раис киргизган қарор юзасидан музокаралар тамом бўлгандан кейин Малик дастлабки кун тартибини э'лон қилди. Бу кун тартибида биринчи бўлиб Хитой халқ республикаси вакилини Хитой вакили деб таниш масаласи, иккинчи навбатда Қурия масаласини тинч йўл блан ҳал қилиш масаласи туради.

Америка вакили Остин эса, аксинча, Хавфсизлик Совети кун тартибига биринчи масала қилиб Америка делегацияси таклиф этган резолюцияни киргизсин, деб талаб қилди. Бу резолюция Шимолий Қурияга қарши қаратилгандир.

Советнинг мажлиси 2 августгача кечиктирилди. Шу блан бирга кун тартиби масаласи юзасидан ҳечқандай қарор қабул қилинмади.

Гаагада Ғарбий иттифоқ мамлакатларининг ҳарбий кенгаши

ГААГА, 2 август. (ТАСС). Кеча Гаагада Ғарбий иттифоқ мамлакатларининг (Англия, Франция, Бельгия, Голландия ва Люксембург) Америка Қўшма Штатлари буйруғи блан чақирилган ҳарбий кенгаши тамом бўлди. Кенгашда мазкур мамлакатларда ҳарбий тайёргарликни кучайтириш тўғрисидаги масала муҳокама қилинган.

«Альгемейн дагблад», «Де фолькскрант» газеталари ва бошқа газеталарнинг ёзишича, кенгаш арафасида Америка Қўшма Штатлари ғарбий мамлакатларга мурожаат қилиб, ҳарбий харажатларга сарфланадиган маблағларни кўпайтиришни талаб этган. Кенгаш тамом бўлгандан кейин чиқарилган ахборотда айтилишича, Ғарбий иттифоқнинг Маслаҳат совети «Шимолий Атлантик аҳди доирасида манфаатдор мамлакатларнинг мудофаа планларини анча тез амалга ошириш тўғрисида» қарор қабул қилган.

Голландия ташқи ишлар министри Стиккер мухбирларга, кенгашда Қуриядаги воқиалар, шунингдек бу воқиаларга боғлиқ масалалар муҳокама қилинди, деган. Стиккернинг сўзидан ма'лум бўлишича, Ғарбий Европа мамлакатларида ҳарбий тайёргарлик тезлатилади; Ғарбий иттифоқ мамлакатларининг бюджетлари ҳарбий харажатлар кўпайтирилиши муносабати блан қайтадан кўриб чиқилади.

АНП агентлигининг хабарига кўра, Ғарбий иттифоқ мамлакатларининг ҳарбий кенгашида Ғарбий Германияни қайтадан қуроллантириш масаласи ҳам муҳокама қилинган.

Мазкур агентликнинг хабарига қараганда, Англия ташқи ишлар министри Бевин ва Франция ташқи ишлар министри Шуман ҳарбий харажатлар учун белгиланадиган «фавқулодда маблағлар»нинг аниқ рақамларини айтганлар: Англия шу мақсадда 100 миллион фунт стерлинг, Франция эса 18 миллиард франк маблағ беради. Бельгия ва Голландия министрлари аниқ рақамларни айтмасалар ҳам, ўз мамлакатлари «бу мақсад учун мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланадилар» деб уқдириб ўтганлар.

«Альгемейн дагблад» газетасининг ёзишича, кенгаш қатнашчилари ўз парламентларидан қуролланиш учун тезроқ қўшимча маблағ берилишини талаб этиш мажбуриятини олганлар. Ғарбий Европа саноати тинч давр учун маҳсулот ишлаб чиқаришдан ҳарбий изга кўчирилиши керак.

АНП агентлигининг хабарига кўра, кенгаш қатнашчилари 3 августда Страсбургда яна учрашадилар.

ЛОНДОН, 2 август. (ТАСС). Англияда чиқадиган кўпчилик газеталар Ғарбий иттифоқ мамлакатлари ташқи ишлар министрларининг 1 августда Гаагада қабул қилган қарорини, я'ни Англия, Франция, Бельгия, Голландия ва Люксембургда қурол-яроғ ишлаб чиқаришни анча кенгайтириш энг муҳим вазифа деб ҳисоблаш тўғрисидаги қарорни шарҳламоқдалар.

«Дейли экспресс» газетаси ёзади: «Англия министрлари харажатлар рўйхатида қуролланиш учун 1 миллиард фунт стерлинг маблағ ажратишни биринчи қилиб қўйиш масаласини кўрмоқдалар. Бу маблағнинг ҳаммаси шу йилдаёқ сарфланиши керак эмас, балки Америка Қўшма Штатларидан бирмунча маблағ олиниши керак. Англияни мудофаа қилиш тўғрисидаги ва Англия Шимолий Атлантик аҳдига мувофиқ нималар қилиши кераклиги тўғрисидаги доклад 5 августгача президент Трумэнга юборилиши лозим. Умумий қуролли кучлар тузиш планини тайёрловчи комитет Лондонда мажлис қилмоқда. Бу қуролли кучлар Шимолий Атлантик олий қўмондонлиги ихтиёрига топширилади (бу ерда айтишларича, шундай қўмондонлик яқинда тузилар эмиш).

Ўзбекистон спартакиадаси олдидан

6 августда Тошкент шаҳрида Ўзбекистон спортчиларининг олтинчи спартакиадаси бошланади.

Республикамизнинг физкультурачилари спартакиадага тайёргарлик ишларини кучайтириб юбордилар. Спартакиадада қатнашувчи кишилар танланиб бўлди. Мусобақаларда энг яхши физкультурачилар иштирок этадилар. Спартакиада қатнашчилари Тошкентга келабошладилар. Кеча Қорақалпоғистон АССР физкультурачиларининг вакиллари Тошкентга келдилар.

Спартакиада катта спорт байрами блан бошланади. Тўрт мингдан ортиқ енгил атлётикачи, гимнастикачи, футболчи, сузувчи, велосипедчи, мотоциклчилар, чавандозлар спартакиаданинг бошланиши куни пойтахт кўчаларидан ўтадилар. Спартакиада «Спартак» стадионида тантанали вазиятда бошланади. Бу ерда пойтахт гимнастикачиларининг оммавий ўйинлари, Тошкент шаҳри ва Тошкент области командалари ўртасида футбол ўйини бўлади. Кечқурун Пушкин номидаги боғда классик курашлар ўтказилади.

Спартакиада беш кун давом этади. Шу вақт ичида «Спартак» стадионида енгил атлётикачиларнинг мусобақалари, «Динамо» стадионида футбол, Сталин номидаги паркда сузиш, Офицерлар уйи паркида гимнастика, темирйўлчилар паркида оғир атлётика мусобақалари бўлади. Шунингдек мотоцикль ва велосипед пойгалари ўтказилади.

Мас'ул муҳаррир Ҳ. ҒУЛОМОВ.

ТЕАТР ВА КИНОЛАРДА:

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА (Пушкин номли парк) — 4 августда **Алпомиш.**

«НАВОИЙ» (қишки) — кундуз ва кечқурун **Уни Сухэ Ботир деб атайдилар.**

«ИСКРА» (қишки) — 3-нчи залда рангдор фильм **Биринчи май,** бошқа залларда **Ажойиб табиатли қиз.**

«ИСКРА» (ёзги) — **Сильва.**

«ЁШ ГВАРДИЯ» — кеч соат 9 ва 11 да **Менинг севгим.**

«КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» — **Мишка-аристократ.**

«ПУШКИН» — **Золушка.**

«РОДИНА», «ВАТАН», «ЁШ ГВАРДИЯ», «ХЕВА», «ЎЗБЕКИСТОН», «УДАРНИК» кинотеатрларида — янги бадиий хитой фильми **Хитой қизлари.**

«СРЕДАЗХИММАШ» ЗАВОДИГА

Чирчиқ шаҳрида доим ишлаш учун:

бинокор инженер, технолог инженерлар, механика ва қуйиш ишининг мастерлари, 5—6 разрядли расточниклар, токарьлар, карусельшиклар, қозончилар

КЕРАК

Қабул қилинганлар ётоқ ва квартир блан та'минланади. Адрес: Чирчиқ шаҳар, заводнинг кадрлар бўлими.

ГЛИЭР НОМИДАГИ 10 ЙИЛЛИК

Республика музика мактаби

1950-51 ўқув йилида:

1) ўзбек халқ чолғу асбоблари, 2) фортепиано, 3) скрипка, 4) виолончель, 5) контрабас, 6) мис ва духовой музика асбоблари, 7) урма музика асбоблари

мутахассисликлари бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Музика мактабига музикадан яхши қобилият кўрсатган ва ёшига қараб тегишли тайёрлиги бўлган болалар қабул қилинади.

1-нчи синфга (фортепиано, скрипка ва виолончель мутахассисликларига) тайёрлиги бўлмаган 7 ёшдан 9 ёшгача болалар, бошқа синфларга тегишли тайёрлиги бўлган болалар қабул қилинади.

Ўзбек халқ чолғу асбоблари, контрабас, духовой ва урма музика асбоблари мутахассисликлари бўйича тайёрлиги бўлмаган 11 ёшдан 13 ёшгача болалар 5-нчи синфга қабул қилинадилар.

Аризалар 15 августгача (кундуз соат 12 дан кеч 5 гача) қабул қилинади. Кириш имтиҳонлари 20 августдан 1 сентябрьгача ўтказилади.

Мактабнинг адреси: **Тошкент шаҳар, Байналмилал кўчаси, 2-нчи уй.** (1 ва 4-нчи трамвай ҳам автобуснинг «Комсомол кўли» остановкаси).

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг

ЗООЛОГИЯ ВА ПАРАЗИТОЛОГИЯ ИНСТИТУТИ ҲАМ БОТАНИКА ИНСТИТУТИ

қуйидаги вазифаларда ишлаш учун

КОНКУРС Э'ЛОН ҚИЛАДИЛАР

Зоология ва паразитология институтида:

1) ер устидаги умуртқали ҳайвонлар, 2) ихтиология ва гидробиология, 3) қишлоқ хўжалик заракунандаларига қарши биология методи блан курашув, 4) арахно-энтомология, 5) протозоология лабораторияларининг мудирлари (фан докторлари ёки кандидатлари).

Ботаника институтида:

Ўсимликлар систематикаси лабораториясининг мудири (фанлар доктори ёки кандидати).

Ариза ва ҳужжатларни бериш муддати — 1950 йил 15 августгача.

Институтларнинг адреси: Тошкент шаҳар, Абдулла Тўқаев кўчаси, 1-нчи уй. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси. Керакли справкаларни 37-948-нчи телефон орқали сўраш мумкин.

Военторгнинг бўлимларида ишлаш учун

бош бухгалтерлар

КЕРАК

Иш ҳақи ўзаро келишилади. Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Шелковичная кўчаси, 12-нчи уй. Военторг бошқармаси.

В. М. Молотов номидаги

ТОШКЕНТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ

1950-51 ўқув йилида:

нормал физиология, патологик физиология, медицина тарихи, микробиология, юқумли касалликлар, эпидемиология, рентгенология, педиатрия, биология, соғлиқни сақлаш ишларини уюштириш, умумий гигиена, овқатланиш гигиенаси, коммунал гигиена, жисмоний тарбия ва врачлик физкультураси

мутахассисликлари юзасидан

АСПИРАНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 20 кун.

Аспирантурага олий ма'лумоти бўлган, педагогика ва илмий-текшириш ишларига қобилият кўрсатган, 40 ёшдан ошмаган кишилар қабул қилинади.

Аризани институт директори номига ёзиш ва қуйидаги ҳужжатларни 2 нусхада қўшиб тақдим қилиш лозим: 1) олий ўқув юртини битирганлик ҳақидаги дипломнинг нотариусда тасдиқланган копияси, 2) таржимаи ҳол, 3) кадрларни ҳисобга олиш варақаси, 4) кейинги иш ёки ўқиш ўрнидан характеристика, 5) иккита фотокарточка, 6) ҳарбий хизматга муносабати ҳақида ҳужжат.

Аспирантурага кирувчи кишиларнинг ҳаммаси «Марксизм-ленинизм асослари» курсидан, махсус фандан ва чет тилларнинг биридан имтиҳон берадилар.

Гигиена, медицина тарихи, соғлиқни сақлаш ишларини уюштириш мутахассисликлари бўйича қабул қилинган кишилар аспирантурани Москвада ўтадилар.

Ариза ва ҳужжатларни топшириш учун адрес: **Тошкент шаҳар, Карл Маркс кўчаси, 85-нчи уй.**

К. Е. Ворошилов номидаги «ТАШСЕЛЬМАШ» ЗАВОДИГА

металларни қиздирмасдан ва қиздириб ишлашга доир технолог, механик, конструктор, электрик ва сварка ишига доир **инженерлар ва техниклар, токарьлар, слесарьлар, фрезерчилар, шлифовшиклар, қолипчилар, электросваршиклар, газосваршиклар, электромонтёрлар, темирчилар, қозончилар, дурадгорлар, шоферлар, юкчилар, ёрдамчи ишчилар, уборщицалар**

КЕРАК

Юқорида кўрсатилган касбларга

ШОГИРДЛАР ҲАМ ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Шогирдлар тегишли касбларни ўрганиш учун малакали ишчиларга бириктириладилар. Ўқиш муддати 2 ойдан 3 ойгача бўлиб, ойига 300 сўм миқдорида стипендия тўланади.

Тошкент шаҳар, Сельмаш кўчаси, 2-нчи уйда кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин.

ТуркВО промкомбинатига ва Квартир-эксплоатация бошқармасига

доим ишлаш учун:

нормалаш инженери, бош бухгалтерлар, цехларнинг бошлиқлари вазифасига **дурадгорлик мутахассислари, техник-чертёжник, хавфсизлик техникаси инженери,** бошқармада ишлаш учун **бухгалтер-аналитик, дурадгорлик ишлари инженери, мебель дурадгорлари,** дурадгорлик станокларида ишлаш учун **станочниклар,** юк машиналарига **шоферлар, план бўлимининг бошлиғи**

КЕРАК

Тошкент шаҳар, Куйбишевское шоссе, 27-нчи уйда Промкомбинатнинг кадрлар бўлимига мурожаат қилинсин. Телефон—36-375.

Фармон кўча, Ёрдамчи тупик, 6-нчи уйда турувчи **Сиддиқхўжа Набихўжаевнинг** шу уйда турувчи Попук Худоёровадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Сталин район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

Калинин районидаги Ворошилов номли колхозда турувчи **Соиб Исхоқовнинг** шу колхозда турувчи Мастура Нуруллаевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Калинин район, 1-нчи участка халқ судида кўрилади.

Большевик кўчаси, 128-нчи уйда турувчи **Шоназар Шоусмоновнинг** Самарқанд дарвоза кўчаси, 92-нчи уйда турувчи Қундуз Абдумажидовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Сталин район, 3-нчи участка халқ судида кўрилади.

РЕДАКЦИЯ ВА НАШРИЁТ АДРЕСИ: Тошкент, Алексеев кўчаси № 8 РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Партия турмуши бўлими — 33468. Пропаганда бўлими — 31048. Маданият бўлими — 32036. Қишлоқ хўжалик бўлими — 34455. Саноат бўлими — 31226. Совет қурилиши бўлими—31638. Маҳаллий ахборот бўлими — 37604. Мухбирлар бўлими — 31638. Хатлар бўлими—32347. Э'лонлар бўлими — 37062. Секретариат — 34780 ва 33469. Коммутатор — 36334.

Р. 01488. «Қизил Ўзбекистон» ва «Правда Востока» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. № 1126.